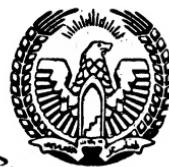

دروندانه خور

تولووْنکی: شریفه شریف

پیشو توونه

لیکن / تکنوز فرزویتیونیک / میکن لزخاپ شوواز

ددی مجمو عی ستر ارمان دنی
زمانی داوستنی اوژوند ادب انخور
کنبل دی نو خکه هر چیر ته چی
په یوه شعر کی دیومسولی اندیښنی
پیغام پروت و، چیر ته چی په یوه
ادبی ټوته کی یونوی مضمون نغښتی
و، چیر ته چی په یوه مقا له کی دیوه
حرکت او خو ځیدود بلنې خړک لګید
هغه شعر، هغه خبره، هغه ټوته او هغه
مقاله خو بنه شویده او په ډېره تلوسه
دمريو په هار پیل شوی ۵۵.
گواکی دهمد غوکنو و بزو کربنبو
شخمد ژوند انخور را جلا کړو.
زه ډاډه یم چی داهار به دسینګار لی
ناوی په غاړه کی خه خو ند و نه لری
خو په آتورو بانډو کې دهغی پیغلسی
په غاړه چه په سل هانوری ورسره
دی دیر نسلکلی څلیږی.
نبایی دهمدغو و په اوږدو مريو
په خل کی، دژوند انخور و کابو.

دېنېستو ټولنې دخپرونو
پرله پسى نمبر: ۲۳۳

دڙو ند انجوو

د پښته و د معاصره و شعرونو او نشرونو
غورهندواني

شریفه شریف
پښتو ټولنې

ټولوونکي:
خپروونکي:

۱۳۵۶ - ګب

فاروق مهتمم:

دېشتى انځور: محمد روحانى روپا

دچاپ شمیر: ۱۰۰۰ ټوکه

دأشعر و زه ۰۰۰

دشعر په باره کي چير خلمندا پونستنه طرح کييزى چى شعر خه ته وايى؟
دى پو بىتنى ته به هرچا دخپل ذوق او بىوهى سره سم خواب ورگرى
وى. زما خپل خواب دادى چى: شعر، شعر ته ويل کييزى.
دمنطق شا گردان به سمد لاسه اعتراض وکپى چى تا خو يو مېھم
ېرېل مېھم حوالاھ كېر. داخو علمى او منطقى تعریف نه دى.
زما نظر دادى چى دشعر په باره کي باید شاعرانه خبرى وشى.
شاعرانه خبرى له علمى خبرو سره توپىر لرى. علمى خبرى دلمىر دۈرانگو
پەشان خلاندە او روبنانە وى او شاعرانه خبرى دى سپور مى دۈرانگو بە
شان بىكلى او تىنى وى. له هەف-ووپانگو خخە ۋۇند مىنچ تە راخى اولە
دغۇ ورانگو خخە كىفيت او بىكلازىزىزى.

يۇچا دشعر په باره کي داسى-وېلى دى:
«كله چى جذبات دساينس پرمەرنىا وغورخوى شعر ترى جورى بىزى.»
نۇوپىلى شو چى شعر سىنگار شوى واقعىت دى. ساپەر او وچ واقعىتىنە

دشعر په فلمرو کي نه ځاییزی.
لیکن- آیا دشعر مانې دوافييتو نوېرېښت درېدلى ده؟
فکر کوم دی پوښتنی ته دههو» خواب ورکول دزمۍ زړه غواړي.
دشعر تاریخ به بخه وايبي؟

آیا شا عرانو ټول عمر افسا نېندې دی ویلی؟

يو شاعر حتی داهم ویلی دی چې ترېټولو بنې شعر هغه دی چې د
واقعيتونو سره یې فاصله زیاتنهو. موږن نه پوهېږو چې دشاعر مقصده
طنز او کتره ده که غواړي چې جدې خبری وکړي. ددې خبری یو دنګين
تعیير دادی چې شعر پوهه نهده بلکه دپوهی په باره کي احساس دی.
پوهه بیطرفه ده اما احسا سات او عواطف بیطرفه نهدي. شا عرا نه
»واقعيتونه« دوچواوبې روحه واقعيتونو سره توپیر لري. که شاعر وا قعيت
نه فزدې شې له شعر یېت خخه لیری کېږي.

اما- دشعر په باره کي دوه ډوله خبری کیدای شې. یو داچې شاعرانو
خه ویلی دی اوبيا ددوی له اشعارو خهد (شعر) په باره کي یوه تا بلو
وکابو. دایو اکا ډمیک کار دی.

بله داچې شاعر ته (مرا منامه) ورکړو او هغه خهچې له مرامنا مې
سره نه وی عیار شوی دشعر یېت له دايرې خخه یې وباسو. لو هړی خبره
تشريحي بنه لري دوهمه تجو یېزی او توصیوی.

دا درسته ده چې شاعر باید آزادوی اودا بالکل کتابې خبره ده چې
»یجوز للشاعر ملا یجوز لغیره« یعنې شاعر ته روا دی هغه خه چې نوروته
روانه دی. لیکن داهم با ید و او یوچې دا زادی معنا خه ده؟
آزادی په عمل کې خر ګند یېزی آزادی ولاړه نهده بلکه همیشه په
حرکت کې ده. آزادی دیوه خای خخه پیل کېږي او بلن خای ته خې.

آزادی له خه شې خخه؟ له چانه؟ له کوم خایه تر کوم خایه؟
داسې بسکاری چې حتی آزادی هم په ټوله معنا آزاده نه ده، بلکه دنسبيت
په ځنځیرونو ټول شوی ده. دا سې آزادی چې د «تعلق» رنګ ونه لري

هیچ وجود نه لری.

له دی امله، دشا عر آزادی محدودده. شاعر نشی کولی چی ټول عمر
دعاج په خیالی مانې کی ژوند و کپری. دا پلا تون «فیلسوف» مجبور دی چې
له آسمانو نو خخه بیرته حمکی ته راو گرځی او د خلکو خدمت ته ملا
و تپری.

دالنزاں طر فداران وايې: «هیـرـوـختـ کـبـرـیـ چـیـ موـنـبـ مـهـ شـوـیـ یـوـ.
له هـفـهـ وـخـتـهـ چـیـ چـانـهـ موـ گـهـ نـهـدـهـرـسـیـدـلـیـ.»
اوپه پای کی دا شعرونه ...

دا شعرونه چې بیغلى شر یفی دا غونه کپری دی دا لenza می شاعرانو
درنگینو غوہیو گیبدی ده.

زما په نظر دسرو ګلو ګلد ستنه بسکاری ځکه چې ددردمنو او بیوزلو
په وینو لپلی دی. دا شعرونه بیطرفه نهدي ځکه چې دزگیروی او زپا آوازونه
یې غونی ذیربوی. دا شعرو نه دغه او دنش سازونه دی. په دی شعرونو
کې طبیعت هم بیطرفه او بې تفاوته نهدي : باد دزگیروی کوي، آسمان
ناري وھي، وریخ ژاپري.

دا شعرونه نوي شعرونه دی، دوخت دغوبستنو او د تو لنيزواړتیاو
په حکم ویل شوی دی. شر یفـیـ خـوـدـیـ وـرـیـ مـرـغـلـرـیـ رـاـ ټـولـیـ کـپـرـیـ
دـټـولـنـیـ لوـیـوـ پـرـ ګـنـوـ تـهـ بـسـکـلـیـ اـمـیـلـ وـرـنـهـ جـوـهـ کـپـ،ـ هـغـوـ پـرـ ګـنـوـ تـهـ چـېـ
څـلـهـ خـاـوـرـهـ بـیـ دـسـرـ پـهـ قـرـبـانـیـ سـانـلـیـ دـهـ،ـ هـغـوـ تـهـ چـېـ دـټـوـ لـنـیـ
دـټـیـاـ دـبـنـاـوـ نـیـ سـمـنـیـ دـیـ،ـ هـغـوـ تـهـ چـېـ دـنـوـیـ نـظـامـ پـهـ رـپـاـ کـیـ خـپـلـ
اسـکـیـرـلـیـ سـرـ نـوـ شـتـ تـهـ دـسـرـ پـهـ کـاـسـهـ کـیـ اوـبـهـ وـرـکـوـیـ،ـ هـغـوـ تـهـ چـېـ
دـتـارـیـخـ دـمـنـطـقـ پـهـ حـکـمـ دـبـرـاـ بـسـرـیـ،ـ وـرـوـرـیـ،ـ سـوـلـیـ اوـخـوـ شـحـالـیـ درـواـزـیـ
پـرـانـیـسـتـلـ کـبـرـیـ.

دا شعرونه دپښتو اد بیا تـوـدـیـوـیـ نـوـیـ مـرـ حلـیـ بـسـکـارـنـدـوـیـ دـیـ.
خـیـرـ نـدـوـیـ مـحـمـدـ صـدـیـقـ روـهـیـ
دـپـښـتـوـ ټـولـنـیـ رـئـیـسـ

لە لوسەونكى سەرە خۇ خېرى

زمۇر زمانە دىللىك دېر گىودو يېنىدۇ او غور ئىنگۇ نو زمانەدە، او هەغە دوران چى خىلک دىيوي ۋولنى دفعال او چاروال (تۈك) پە توگە پە ۋولنىز ژۇندانە كى خىرگىدىزى . هەغە زمانى تىرى شوى ، چى خىلک بەدەپولنى دۈزۈندانە يواخى نىدارچىان گىنل كىدل ، دەپولنى پە ژۇندانە كى شە ، چى آن پەپچىل ژۇند كى ھم چاپىرخە نە ور كولە . نن چى ددوران جوپ ونکو اوپر مختلىو نكى پېنىز زمانە دە او دنپى يە ھە گو پە كى دويىنىو ، جىنگىالىي او مبارزو ملتونو لە خوا تارىخى بىر مختىگونە نېرىۋا لوڭە ور پە بىرخە كېرى، خىلک او ولسوونە ھم دەپولنى دېرىخە وال پە توگە پە ۋولنىزىو چارو او ژۇندانە كى مىنل شوى .

- الف -

زمور په دوران کي لویا-غوبښنه اوستره ربړه دخلکو
داکشیت گتني چوپ وي او هغه هیلی تر ټولو دمکه دمسوو لو انسانو
محی نه پرتی دي چي دولس او هیواد گتني پکی غوبښتی وي . لویه هیلې
به هم داوى چي دتیرو دورانو هغه تشنی او نیمکړي تیاوی لري ، او د
ېر مختنگ خنلوونه له منئه لاهشی چي دپیدا وار ، نا برابر ويش او ناسم
دود منځ ته راوړي . هغه خنلوونه چي دژ وندازه ټولی خواوي بي په تیارو
کي پټولی . هر کله چي هنر هم ټولنیز ژ وند غوبښنه او اوپیا ده .
کله خه هم ، دخلکو له خوا سنبالیده ، خو پخپله بې پکی خه نه درلوده .

خو ، نن موب ده ګه هنري یادونه کوو چي دولس دا هتیا و او غوبښنه
له محی منځ ته راخي او دخلکو ګټپوپه بهير کي پرمختي . دننۍ هنر
معنی او مفهوم دپر ګنو در دونه ، او غوبښنه هیلې او اسری خر ګنداول دی
ده ګه ټولو پر ګنو دردو نه چي دیووه خوب دبل زپه خوب کړي ، او دیو
دویر ناره ده ګه بل په ستر ګو کي داوښکو تو پان و خو خوی . دیو
نخولی مړي په زوره اخستل کېږي . یو دخپل زیاراو کړ او ذین نامه خپل
حق — ته لاس نهودغخوی او تر هغه یوشو هوسا او آرامه خلک ونه وینی
وي چي ساه بې دلوبې و خیزې .

ده ګه اکشیت غوبښنه چي کېي غوبښتی چي له کوهی نه را وو خی
دکنېوي لار ور ته پرا نستل شوی . او دسمی پرمخ ورته پر ده
ځرول شویده ددی لپاره چي هغه یوشو هوسا او آرامه خلک ونه وینی
چي دده دلاسو په ټناکو ژو نند ګوی .

نن ددی ټو لو دپو هو لسوغه بښنه ده ددوي په ژبه ، ددوي
ددر دونو او زپو نه خبری کول . او دلته به خبره په شعر باندې
راو خر خوو چي ده ګه چا خبره (شعر ددرد زینده دی خو ژور او
ټولنیز درد .) (۱)

۱- ويژه هنر شاعری ، نیاز زمان و شعر امروز مصطفی رحیمی

زموږ له ويایو نې دك پښتو شعر دامېر کړو په له خو لې د جګړۍ
او مبارزې له ډګر نه دتوري له بريښنا سره داسې انګازه کړي ده:
زه یم زمرې په دې نېړۍ له ما اتل نسته
په هندو سنڌو په تخار و په کابل نسته

بل په زابل نسته له ما اتل نسته
او بیا به یې په همدی لپه کې دخو شال دتوري او قلم له غږګۍ
څلاسره ملګري کړو .

د شعر په بهير کې به له نور و دير و شاعرانو سره مخ شو چې یې
نوری لاری غوره کړي په چلپو زړونو نښتی . که خه - شعرو نویسي ژر
غورونو ته لارموندلی خوبیا هماغومړه ژر له یادو وتلهي ده .
هو! دا د تاریخ غوښتنه ده او د زمانی خوښه چې تو لنیز ی پدیده
د ټولنې منځ ته را کا ٻې او د پرگنپر لاره یې سیخوی .

شعر هم خلکو منځ ته راپوړ او د خلکو احساس ژوندی کړیدی
چې خپله ژبه راپر سیره کړي ، خپل درد و واي او خپل غوټه راوسپېږي
او ټولنیزه موضوع پکي رو بنیانه کړي .

هفه غوښتنه چې دیوی ټولنې غوښتنه پکي څلیږي او د هغه ګوښه
تللیو او ډاریدلو خلکو هیله پکي له ورایه بنکاري .

او دا را سپړل او راپر سیره کول زموږ اپه تیا ده . او هفه دچا
خبره (شعر هم دهري آړتیا په خیر دخپل مهال او چاپېږي یال او مادی
حال احوال پیژ ندنه ده) (۱)

او زموږ اړتیا زموږ دخلکواړتیا ژوند دی او زموږ د شعر اړتیا
د ژوند جو ړول ده ژوندانه دلاري او اړول ، هغه پرگنو او اکثر یتولیاره
چې بی لاری روان دی د هغه لپاره چې یې سترګې پټه شوی او د ماغزو
اولا سونو زېړنده یې دبل چا په لاس ور غلې .

(۱) ويژه هنر شا عربی - نیاز زمان و شعر امروز - مصطفی
رحیمی .

بیا کله چی په چاپیر یال کی دده دحق او غو بنتنی کیسه خپره
شوی غور ونه یی تپ ساتل شوی .
خو نن ددی تولو دپو هو لوپونتنه ده ، او ددوي په ژبه ددوي
دزپه نه خبری کول ، دوی ته دربنتینو کیسو او رول . هغی کیسی چی
دزپو غو بونو ته لار و کپری اوسترنگی رو بناله کری هو ! دا د (نن)
غوبنتنه ده او خومره به لویه گناهوي هغه خه چی ویلای شوونه وايو
او خو مره به له انسا نیته لری وی هغه خه چی وینو ونه بنیو او پریو تی
له لاسه ونه نیسو .

خو موب به بری ته درسیدواو دخلکو دغوبنتنو دلاس ته راوه لو
په لاره کی یواخی دشعر په ویلو بسته نه کوو او دابه نه وايو چی
شعر می ووایه ، مبارزه می پکی وستایله نو پازه (وظیفه) سر ته
ورسیده . خکه شعر هغه وسله ده چی پخپل پراو کی خپله پازه سرتنه
رسوی . شعر دخلکو دپتو در دونواونا خوالو په خرگند و لو سره
دژ وندانه الله نا برابریو سره جگره کوی .

شعر در دونه خیپری ، هیلی خرگندوی ، ستونزی بنیی ، اسری
خلوی ، خویی د اوارو لو پازه پر غایه نلری .
دلته خبره په شاعر را خرخوچی (نن) له شاعر نه خه غواپی او
زمور غوبنتنه الله نننی شاعر خخه خه ده .

د (نن) شاعر دخپلی زمانی لپاره او خپلی تولنی لپاره خه کولای
شی ؟ له البر کا مونه پونتنه وشوه چی : (آیا لیکوال دی خپل قلم له
بیو زلو خلکو وقف او خار کری ؟)

وی ویل : هو ! دا هغه کاردى چی لیکوال یی باید سر ته ورسوی
خو که چیری لیکوال دا پازه خرنگه چی بنایی هم سرتنه ورسو له بیایی
هم په لوپری کی خه زیاتی نسdi داغلی . خکه پر چوکی کیناستل او
دزیار کنبو ملاتپ کول دو مره کارندی . اتلواله (قهرمانی) دقلم له
لاری لاس ته رائی . زما په نظر لیکوال باید دخپلی زمانی دواعیتونو

او اساسی ربپو باندی پوره خبرتیاولری). (۱) او اوس به دنبه شاعر پوښتنه را منځ ته کپو چې نه شاعر خوک دی .

- هغه چې په شپو شپو یوه نوی تخیل پسی گرځی او په یوی نوی کلمی پسی چې دیوی پېړی مخکی شاعر دشعر په هماغه زاړه مضمون کې ولیکی او بیا هم شعر یې ده ماغو خو تنو شعر خوبنو نکو لپاره چې یې شعر دیو هنځن په توګه منځ دېو هیدو وړ نه وي ؟ یا هغه چې ژوند په ګو خو کې لټوی: په کنه والو او لر یو ګو بنو کې دیو وږي ماشوم په پته هیله کې، دیوی بو چې په نا امینده اوښکه کې، یادیو بز ګر په نه زمولینونکی میرانه او دیو هکار ګر په هستونکو مټو کې ؟ نو ددی ژوندانه کیسه پخپل پاریدلی احساس لیکی او ګلمسی پخپله پخپلو څایو کې خای نیسي.

اوپیا که شعر یې هغه خوارنالوستی بز ګر ته هم ولولی چې یې پخپله لوستلای نشی، نو یې دخپل ژوند انځور په اوریدو زړه په درزا شی او بیا خپله په ګنگسوسر شی .

همندا اړتیا او همدغه ګو پښتنه ده چې شعری دزپوی جو لی (فورم) له بنده آزاد کړ څکه دانسانی هیلواو بشري ګوښتنو مخه خوک په یو خو لندو تنګو قاعده او قافیو نشی بند و لای .

نوی شعر دخان بنو دنی او بنکلا ستاینی لو به نه اودیو نوی شاعر په ژبه :

(نوی شعر دهوس له مخی یو تفنن ندی او داسی دی ونډه انګیرل شی چې دخو تنو هو سیاژو شاعر ا نو طبیعی ددی شی دمنځ ته را په لپاره لاس پوری ګپیدی .

(۱) هنر مند و زمان او - ژان پل سارتر .

د (شعر او هنر ویژه) :
د مصطفی (رحیمی) دمقالی ژبایه او لنیونه .

شعر یوه چیره ژوره او لوره خبر تیا

شعر ددرد زبر نده دی خو چیرعوموی او ژور درد . خوک به دخپل
غابن دخوب په باب خمویه لیکی او که بی و لیکی هفه شعر چه درد نه
زرله یا دوو خی . هفه درد چی دشعرسر چینه ده بی له شکه عوموی او
تولنیز درد دی . خانگری در دو نه کمخد هم چیر ژور او پا یند دی دیوه
پایند شعر و لی نشی کیدای .

دشا عر بیپ ی په سیند کی چو بهشوه، دایوه پیښه ده خو خا بگری
او خصوصی ، خرنگه چنی لوستونکی تول دیپری خاو ندان نه دی بی له
شکه هفه شعر چی پدی چول ویل کبری یو خانگری او لنیو غم نامه ،
دی نه لوی او پا یند شعر .

تولنیز در دونه که خدهم پیرزور دی دخلکو او فر هنگ
ترمینئ دلر یوا لی له امله دپردی شانه دی.

او شا عن ددغسی یو درد بسکارندوی اوویونکی گرخی ،
دایه ډاګه کوی، اود درد شتوالی کله په چیغو اعلاموی . له دغسی یوه
کار سره لویله او پراخه خبر تیابنایه.

اوددی په خنگ کی پر فرهنگ باندی پوهه. اوپر ته له دی پو هی
نه دقولنی پت او عمومی دردو نهنشو پیژ نه لای.

نو یخکه ددی جمله په پای کی چې شعر درد زیونده ده (خبر تیا)
کلمه هم زیاتو وچی دشعر سا حموبنیه ترا در پیژند لی وی .
شعر خبر تیا او پوهه ده. دیوهیرزور او تولنیز درد پوهه- اوله هفه
خه نه چې زمود دزمانی وبنتنی دبره او دشاعر دپیری ستونزه ده، خبر
تیاده.

خر نگه چې شعر دانسان لسنه مغزو لو اند یېښو سره «پیری پتی
اړیکی لری یوازی دشاعر خبر تیابس نده . بلکې باید دداسی دردونو
په خنگ کی لوی شوی وی اوله خپل وجود خپل غونبه اووینی او عقل سره یی
احساس کړی وی.

نه خبری هیرول په کار نادی چې زمان او بنتو نکی دی او تل
نوی ټکیزی.

هیچ تولنیز درد، هیچ تولنیزه غوبنتنه، دېخوا نی او تیز شمومی
غوبنتنی او سخنی تکرار ندی، داعلم او پوهه په کوم کتاب کی ندی لیکل
شوی او ستونزه هم همد لته ده. شاعر هفه بويه چې میسن ټی او د
(حلاج) دمینې په خیر مینې ور ته بنسابی چې تو لنیزی غو بنتنی باندی
ژوړه پوهه ولری.

شعر یو ټغورو نکی دی :

خر نگه چې شعر دجهان او چا پیریال پر ژورو دردی با ندی پوهه او

خبن تیاده اود خوری په شان روح خوری او تولو ته خر گند هم دی ،
خلك دهقه مو ند لو اود رینبود پیژنسلو او حل کولو دباره خلاص نه دی
او سواد یی هم نلری اود خپلواصلی دردونو خخه بی خبر ساتل شسوی
نویشکه شا عو دخپلی پرا خنی خبر تیا اونوی کشف سره لوی رسما للت
په غایره لری او هفه ددردون نو هنرمندانه خر گندونه دم چی په هر حال
زغورو نکی قوت لری .

شاعر دیوه پهت او بی نامه در دخخه خوریزی او دا درد پسه
چفوی او نارو اعلا موی - دغه اعلام او چفه که شاعر وغوا پی یاو به
غواپی یوقوت بید ا کوی چی په پای کمی یا خلک دهقه درد خخه خلاصی
او پیله ینه هم وها ندی خنی .

ددرد بیان او خر گندو نه یعنی ددرد خخه لین وها ندی تگت ، یعنی
درد سره جگره ، یعنی ددرد خخه خلاصونه او هر خو مره چی دا خر -
گندونه هنلر مندانه وی هاغو مره چیره اغیزه منه وی .

دشعر زغورو نکی او خلاصونکی جنبه دشعر پر اخوالی او ویرای پیژنده لو
دپا ره معیا ر لاس ته را کسوی شاعر هفه درد چی هم یهی خپل دی
او هم دتوانی ، موبز ته خر گندوی چی پدی تو گه هم په خپله او هم موبز
تری خلاص شو .

هفه شعر چی موبز یهی درد نه پیژنده او احسا س نشو کولای زمود
خپل شعر ندی بلکی یوه خصوصی گونگس به ۵۵ .

هم سعید سعد ناری چی د نای ددیوا لو تر شلیچ و حلی او س هم
ژو ندی خکه هفه شعرونه تو لنیزی پایی باندی دریدلی او بی له شکه تولنیزه
اغیزه یی هم لولی .

پسی تیر یزو چی تو لنیز دردیو پت درد دی په اول نظر ستر گو ته
نهرانشی داور لاندی سکرو تهی دی هفه کیسه ده چی چو پتیا یسی
همان یعنی .

جهه ریا او تظاهر شخه چی حافظا و خیام سرتو کونه کوی د زمانی د
عاداتو جزء گرخید لی او ورو و روخیل نویوالی او بیکلا له لاسه
ورکمی.

شما عرب دا پته دردو نه ويني او ده چو نه پر ده لري کوي او غوا پوي
 چم خلک توي وذغو روي . پدي تو گه ويلاي شوچي هفه شاعر چي د بيشمارو
 دردونو په خنگ کي وايي :
 «زدلم خبر ندارد دل کوته استینا ن

که هم د (کو ته استینان) ترکیب به هیچاذه وی ویلی خو خر-
نکه چی شاعر یو پته او مهم در دندی بیان کری خپل شعر بی دیوی
بدلی پولی ته غور خولی .

پرته لدی ربنتین شا عر هفودر دونو پسی خی چی د در دو نو
مورده. درد زین و نکی دردو نه او بیاهم تو لنیز دردو نه.

یوه نوی ویو نکی شا عر بهویل: «زره مهی غوا پهی چی خو ژو ندی
یم دخپلی مینی په باب شعر ویایم» خوک دغندنی حق لری؟
خو غند نه خکه روا ده چی: زمزوبتولنیز درد، زمزوبت درد، زمزوبستره
اپتیا بیل چیری ده البتہ شا عر حق لری چې د خپلی مینی په باب
شعر ووا یی خو هلتہ چی دیوه اتل شاعر نمو نه په مخکی ور ته پر ته
ده ولی دیوه وچ اویې سو یی شاعر په سویه خان تیت کړی: شاعر دلویو
درد دنو او بیچار ګیو په بیانو لوسره خلک دهه ټه خلاصون ته
رابولی نوځکه رسا لت یې هم لوی پېښکاری.

شعر یعنی غنده :
خر نگه چی شعر ددرد خر گندونه ده بی له شکه غند نه بی هم
کوی. اوشر نگه چی شاعر تو لنیز درد بیانوی بی له شکه غند نه بی هم
هم تولنیزه ده نه خصوصی .خر نگه چی شا عر دلویو او پراخو دردو نو

خر گندوی دی ناچار هفه قوتو نه‌غندی چی دظلم اوستم سر چینه
وی. هر خو مره چی خبره لو یه‌او اساسی ده هماغومره دشا عن غندنه
اغیزمنه ده او س که شا عن وغواپی دمرگ نه خبری و کپی کار بی‌لوي
تاوان لری. هفله به پونستو چی‌ولی دروند په‌باب خه نه وا بیه؟ خکه‌شاعر
په‌هر حال ژو ندی دی او خو چی‌ژوند لری د مر گ نه بیه بنه‌گنی. خکه
حق نلری دمرگ په‌باب ویل بندوبولی دابد بینی او تیری دی او بیا
خونگه چی شا عری خبر تیا ده‌اوژغورل، نو پو بنتنه کوو چی په‌دی
ویلو سره کوم پت درد بیا بوي؟.

اود کوم تاوا نی قدرت نه موژغوری؟ شاید شا عن اور ید لی‌نی
چی‌په لو مر نیو تو لنو کی چی‌خو شبینی چیره و دمرگ مساله
له‌یاده وئی دادرسته ده. خو زموږ‌په تو لنه کی‌چی‌بی له‌مرگ او خواری
نه‌بله خبره بشته او دوا مداره نامیندی چی دپوهی په منفی‌اپخونو
بناده دټولنی پاپی خرابوی نو هفه‌به‌دبو هی ورکولو په برخه کی خله
رساله‌ت په غاړه وا خلی او بیاد پننی‌پوهی په دنیا کی داسی دردو نه
شته چی ویل بی خلاصون نه‌بخنی. او مرگ هم هما غسی یو درد دی
شایدی و وايی دعمر او بدول مودلاسه‌هه کېږی سو رو دی خو کو لای
شو. درسته ده. خو پدی شرط چی‌خلك دو مره‌وزگار تیا او پوهه و لری
چی په همده ګه بهیر کی روان شسی که تاسی دیوه رو حی نا روغ په
خنگه چی دمایو سی غزو نه اوری‌شاعرانه بنه نیت سره دمر گ
سندره سازه کری، هما غه دم بی‌مرگ تهرا ابو لی.

• • •
• • •

د خلکو سندری

زه شاعریم دی خلکو
زه ددوی سندری وايم
چي خبستن دی دی خاوری
دهفوی سندری وايم

غلو رېڭى

ملى معمار

ورانولندى چىخوڭ ورانورانوى
ورانى ھەدە چى و دان ودا نوى
دورانو لو دە خانى با دا رى
ملى معمار خانى دخان ورانوى

قهرمانی

دیوه کار عیش و نوش هوسرانی وی
دبل کار مجاهده وی قربانی وی
خطراتونه هفه کله ویرینی
چی بی برحه د تاریخ قهرمانی وی

• • •

خوک په کار کی لاس و پنسی کاندی ستومانه
دچازره روح اودماغوی سرگردانه
دا دتن نا را می ڈیره در ته بشده
که دی ورکه نارامی کره له وجدانه

فکر او عقیده

خوک دخپل فکر ملکری لتوی
خوک ملکرو ته خپل فکر بدلوي
چی خاوند دعقیدی فکر و نظری
عقیده له چانه نه قر بانوی

کل پاچا « الفت »

د خلکو مندری

چی تل زیار باسی تل کار کپری
چی بی ژوند په کړ اوون دی
چی بنکیل شوی زیبیل شوی
چی بی برخه زړه چاو دون دی
زه شا عریم د دی خلکو
زه د دوی سند ری وایم
چی خبتن دی د دی خا و ری
دهغتوی سند ری وا یم

چی بی لاس دی تل تهنا کسی
 چی تندي یسی تل خو لی دی
 چی بی و چی دی تل شونهی
 چی یسی سیو ری مدام خولی دی
 زه د دی و لس بچی یس
 زه د د وی سند ری وا یس
 چی زا من د دی هیوا د دی
 د هفوی سند ری وا یس
 چی سر و ژله یسی داو کپی
 دخیل گرا ن هیواد دپاره
 چی خانو نه یی جار کپی
 دو لس په پاگه لا ره
 یس د دی تور ذنو بیلگه
 زه د د وی سند ری وا یس
 چی یسی سر ندی سا تلی
 د هفوی سند ری وا یس
 زه شا عمر یم د دی خلکو
 چی جو په کپی یسی ولس دی
 چی خبتن دی ددی خا وری
 هیواد پا لی خو یسی وس دی
 یم پایخو په د دی میپو نسو
 زه د د وی سند ری وا یس
 چی په ویا په دی او سید لی
 دهفوی سند ری وا یس

(حبیب الله رفیع)

جوالي ته

زړه می راته وايې چې تپوس و کړم
خنګه دی دژوند بارونه خنګه دی؟

ته چې کړي ورڅ دا جوا لوئه و پړی
خنګه دی دملا در دونه خنګه دی
زړه چې دی له لو پې نه بیواکه شی
بیا دپلا وو بو یو نه خنګه دی

شپی چی ستری پر یوزی په لاندہ غولی
دا دبد مر غنی خو یونه خنگه دی
بیا چی دی ماشوم له تبی و زاہی
دا دغم او رنځ سازونه خنگه دی

سپتنا

خپه:

مسنه غین دسمندر کی
دسر تاج دتو پانو یسی
له آرام ساحله تښتی
ته ڏو ندی په خوڅیدو یې

بینوا

اوبده لار

په توله سيمه کي با ران او رى
آسمان ناري وهى وريخ ڏا پى
زمونن دمخيه په یوه خره با ندى
يوه ڪوه ليپدي اوبده لار نغاهي
خو زپي خولى په بارا ن لندي
په خري پرتى او به تري داري وهى

شپیته گلن بو ډا له بنېخی سره
 پسی روان دی سختی لاری وهی
 دبنېخی غیښ کی یو ماشوم ویده دی
 کله چی تا لنده شی وریز دی
 موریی راتینګ کپری چی دی وزاړی
 سر یې خپل زیده ته برابر کیښ دی
 دبا ران خاځکی لکه غشی راخی
 سوړ باد په ستر ګو لکه ستنی لګی
 دلار تیری شکی په لو خو پښو
 ډچرو خو کو په شان سونی لګی
 د ډو ډا پو زی نه او به خاځی
 باد چی پیاوړی شی زګیری کړی
 کله چی و پر زی نو شکر وايسي
 بیا چسی را پور ته شنی ستنی وهی
 بیاچی په یوه لاره کی سر کیښ دی
 کانې پری باسی لوی دریابجور کړی
 په ټوله سیمه کی باران او دی
 آسمان ناری وهی وریخ ڏا پی
 زمونښ په مخه په یوه خره با ندی
 یوه کله لیبر دی اوږده لارنځای

«سینتا»

چی لوولورشی

چی شنه فصلونه قدرت جپ او کا
کنیت طلاکاره غوندی انثورشی
یعنی لوگری لو و نه گله کا
چی لوولورشی چی خواری زورشی

که چیری هله پیاویدی ز نه
زمور د غنم و اشر ته را شی
ستاسو د کلی په خبرو لو
زمور د لو یو و پو سلا شی

نور که راخی بنه که نه راخی بنه
زنه به می غواپی چی شی خبر ته
زه به په چاپسی تولوم و پی
که ته را ڦا شی زمود اشر ته

• • •

چی ته یی ریبی زه درپسی گرخم
بهاهه دا چسی تو لو م و بی
ته ماشه گوری زه تاشه گوردم
ستره گی او به کا د دید ن تبی

• • •

ته به خواری کپری زما د پاره
زه به خواری کپری د تا لپاره
ادی به خو بنه زما په گیلهی وی
بابا به خو بنه وی دتاله کاره

• • •

چی لاس تها کی نه شی د لداره
دا تو ری ستره گی کلے او بیزی
چی زنه تکره وی داخپر زمود وی
په پستو گو تو لا بنه تو لیپنی

• • •

که دید ن غوا پی شیئر ینه یاره
چی لوو لور شی چی خواری زورشی
اشر ته را شه دید ن به وکپری
هم به خوشاله زمود کلی گورشی

(پسرو)

سیلانی بزگر

بی پروا را غی ساده بزگردی
پښی بی چا ودی گر یوانشکید لی
مخ بی شو کاری شو نهی بی و چی
لو بی اخیستی گر می و هلی
سر بیرون شوی نو کان مات شوی
پاییشی شکید لی خیروخو پ لی
چا ویرو لی چا خو رو لی
چا رپه و لی چا غو لولی
سا ده بز گر دی د چا نوکر دی
جشن به گوری او بیا به درو می

گله په شا خى گله په مخ خى
 گله را ستو ن شى گلله روان شى
 گله مو سگى شى لب خندنى شى
 گله نا خا په له خندى وران شى
 بنبار ٿه را غلى له لري سيمو
 هر شى ته گو رى ورته حيران شى
 چا تهيل و هلى چا پرزولى
 چارا شپلى چا شر مو لى
 سا ده بز گر دى دچا نو گر دى
 جشن به گو رى او بيا به درو مى

خلکو ٿه گو رى بنه لباسونه
 تور پتلو نو نه سپين گميسونه
 په پنسو بو ٿو نه په تزن گو ته نه
 صره يى مخونه سپين يى لا سونه
 خو ڪ له مير منو خو ڪ له زامنو
 جو په جو په خى زلمى او جونه
 دده په زيه کي خوشى موجونه
 تشن ار ما نونه و چ هوسونه
 سا ده بز گر دى دچا نو گر دى
 جشن به گو رى او بيا به درو مى

خدا زده چي شپه به چيرى سبا کپري
 ٿه يى ليمخى شته نه يى پو زى شته
 خو ڪ پسى گرخى خو ڪ يى برووا کپري
 که خوار رنهور شى را يى ضرور شى

ٿوک یئي دارو ڪپي ٿو ڪيي دوا ڪپي
 له غرو راغلي ٿا له یئي نشته
 بئي شپو نه ووري دي تاله یئي نشته
 ساده بز گر دي د چا نوکر دي
 جشن به گو رئ او بيا به درومي

• • •

پلار یئي مه شوي دو طن جنگ ڪي
 دي یتيم شوي بيا دهقا نشوي .
 اوں چي جشنو نه دخپلوا ڪي دي
 چا ور ته ويلى را روا نشوي
 په لري لارو په شپو اور خو
 بنارته راغلي اوستو مان شوي
 جيپ یئي خا لئي دي پنپي مان شوي
 ساده بز گر دي د چا نوکر دي
 جشن به گو رئ او بيا به درومي .

• • •

(سپتنا)

تلوسه

په ڙها ڪي دي مو سکي دي
 په ڙره اور په خوله خندائي
 سو ڙ تپش گدا ز دي ڙوندي
 ته وا رو ح د (بینوا) یئي

پلی

داو چتو غرو په منځ کې
په اسفا لت سېر لک روا نو
ملا درد منه پښی چا و دی
لا ره لری وه ستومان و
لړی پلنی وی په غرو نو
را روا ن یا غنی تو فان و
لا روی ته ور په یاد شول
پدی وا ت کې خپل کاروونه
د دی غرو په څنګلو کې
څيلی هڅی ز حمتو نه
کلنګو نه زنبيلو نه
سا په ڙمي سخت ګلو نه

کلکی پر بنه می کری ما تی
 سر کش غرو نه می هوار کپل
 سین می سیخ که خپلی سترا گی
 سیلا و ونه می مهار کپل
 سترا پلو نه می تیار کپل
 بر ف کو چو نه می ایسار کپل
 بریتو دمسا پر کی
 یوه نری مسکا پیدا شوه
 په سا ده زده کی یی وینه
 یوه خوب وری تمنا شوه !
 (کاشکی بیا په دغو غرو کی
 دکارو نو یوه غو غاشوه)
 نا خا پی ور با ندی را غی
 یو مو ته له پاسو غرو نو
 شگی ختی یی ور باد کری
 دی یی و یو ست له او بو نه
 پنه یی و لویده له شانه
 را بیدار شو له خو بو نه
 ای دغرو نو مسما پر ها
 دهر چا ده (خپله برخه)
 که آسمان خمکی ته کوز کری
 و به نه و زی له (دی نرخه)
 خه او چت خه لنیوه یی
 دغه توره او ب ده کر بنه !

(سینتا)

د کار یېگر زگېروی

خو دی توان دی څور وه می
زپه می لوي دی زو بلوه می
زور ستم دی په څېو کېه
اور دظلم په لمبو کېه
تو دوه می تو د وه مسی

زپه می مه سیچه چی سوّم
 له سیچلو بیر ته خو خرم
 ستا د زپه سیچل نیستی ده
 زما د زپه سیچل هستی ده
 سو خو د می سوچوو می

* * *

خو چی تو له سره لمبه سه
 سر تر پایه لو لپله سه
 هر بخر کی می شر رسی
 په خر من د ظلم سر سی
 تیز وه می تیز وه می

* * *

چی لاه ربپه دی تا وین م
 خو چی رغپم مظبو طیبم
 ستا زپه سوپ زما په ربپ اوسي
 زما زپه کروپ ستا له کپ او دی
 کپ وه می کپ وه می

* * *

زما پنه وینو خپه سره کپه
 لا تری جوپه فوا ده کپه
 خو هر خاچکی بی طوفان سی
 دطا لم کور با ندی وران سی
 ژو بلوه می ژو بلوه می

(بینوا)

بودا

هله ليري هديرو کي يوسپيین بيرى بودا ناست دى
لمر دغره تر شاپتىزى
دافق لمنى سرى دى
دقبرونو ونى زانگى
خپرى دوبى پربادىزى
بودا ناست دقبر شاقه

په ورو ورو ورنه ژېېزې
 له میدانه خو ډبری
 په لر زانه لاس را واخلى
 پر زاډه قبر یې گنېېزدې -
 وروسته اوښکي کې په یاکي
 ترساپه اسویلې وروسته
 سترگې ونیسی آسمان ته
 دواپه لاس کې پسی پورته
 مونب خو هم ستابندگان يو
 مونب هم تایو پیدا ګړي
 بېړه سپینه شوه ملا ګړو په
 زحمتونه مو ګا لای
 خو تر خو لاصبرو کم
 دسپرو با دوله لاسه
 بودا ورین دی را تاو شې
 پر زاډه قبر ور غوزار شې
 لزوي یې پروت دی دی لحد کې
 بیکناه دی وڈل شوی
 دسرکار ظالم شلاخو بل جهان ته استولی
 غلامی سودی منلى
 مچوی هره ډبره
 خدايیه خدايیه چیغی وکي
 شمله پزی ته نژدی کې

عبد الباری جهانی

یا غی خپی

دزپو گر گوسته ایستل دی
دنوو بوچو نوی کول دی
هرخه په منج کورت اپول دی
سر بیلول دی او سر بايلل دی

(زیار)

✓

—

شاعراوجنگ

زه دحسن او دېسکلا دېن طوطى يم
زه دمینى دو فا د گل مسکا يم
زه تعمير يم محبت يم خور ژوندون يم
پلو شه ديو خو بى خو بى رنایم

• • *

ته دوينو او داور يو سور تو پان يى
دنفر ت او هلاكت يو جهنم يى
حسن سىزى مىنە و لوگى ژوندخوار كپى
دو فا اود خندا سر ته يو غىم يى

زه دگل دپستو شو نه و چی گله پیزی
د بنایست هغه احساس او اداغواهم
زه دستر گو دکاسو نه چی خلیپی
دشبا ب هغه نشی او حیا غواهم

• • •

نه خو بی شونیهی ترخی په اسویلو کری
دزپه گوپه کاسی ما تی کپری پیری کپری
په ژها ژها رنی کپری بنکلی سترگی
دبنایست در نا بلی ډیو ی مړی کپری

• • •

زه شاعر یم وايم ټول جهان بنایست شو
غر او سمه کی بنکلا را ټو کیدلی ع
هر یو غر زما فرhad ته شیر ینی وی
هر آبشار د در خو حسن یادولی ع

• • •

ته یی جنگ وایبی داټول جهان دی جنگ شی
دفتر ت بنایست دی خاو ریشی بد رنگ شی
دانسان چی شرافت دی او جمال شی
دانسان دی خپلو وینو کی رنگ بنگ شی

• • •

زه دامری خاوری را اخلم لوپووم یی
ویم پیدا می پکی حسن دجنست کپری
ته یی بنکلو باغچو دپاره حورشی
گل غو تی ور ته په خاورو کی لټپت کپری

زه دی نوم د بنایست او حیاگواه
زینو م ور ته د حو رو مجلسونه
ته دیبلو گریوان و نیسی تار تار کپری
په بازار کی بی تنس کپری او ربلونه

• • •

زه و بیم تول انسانیت یو محبت شی
نر دی لری دیو بل نه خاریدلی
ته وا غوا پری دی نفر ت نفر ت شی
رور دی رور را پر زولی او ڈارلی

• • •

زه په دی نپری مین یم جو پو میسی
بنکلوم یی سازوم یی پاکوم یی
که یی کانه که لر گی که انسانان وی
خما ستو ری او سپورز می دی خلوم یی

• • •

صحت حسن خوشالی که تازگی دی
راو لم یی خپلو م یی خو خوم یی
که مرض دی او کله جهله دی که لوبه
اپو م یی ور کو م یی جو پو میسی
ته قاتل زما دپا کو ارادو یی
ته دی هر خه نه تو پان دسر و لمبیو یی

• • •

ته می سو زی نازو لی ار ما نونو
هور کوی زما دژ وند خوا بزه خوبونه
شو کوی دژوند لیلا زما دخوانه
جو پوی را ته دو زخ خوبی دنیانه

ته دبمن می دتاریخ دلو پ نیکو فهو
ته دبمن می دبچو او دنسلوفو
ته دبمن می دتهذیب او ثقا فتیی
ته دبمن می دپبنتو او د غیرتیی

• • •

زما هیخ ندی محفوظ چی تر خوته یی
زما هرخه به ما مون شی چی تلهنه یی
بله هیخ لید لی نشی بس یوهده
دغیر ت دقانو ن سکو چه فیصله یی

• • •

که ربنتیا زه دشبور نه چک انسان یه
که ربنتیا غیرت لرم د پنستو خوان یم
که ربنتیا دخپلی خا و ری حیا غواه
که ربنتیا په و چو شونه و خنداغواه

• • •

که ربنتیا ژوند جو پرم دمحبت نه
که ربنتیا شیطا ن او با سمه دجنت نه
بله هیخ لید لی نشی بس یوهده
دغیر ت دقانو ن سکو چه فیصله ده

• • •

در یا سمه جنگ تا سره جنگیرم
له دنیا دی ور کوم هله صبر بیرم
جنگ دی جنگ دی جنگ دی ستاره می جنگ دی
دا می فرض دا می هرام او دا می ننگ دی

ستا پر یخوستا بچوسره می جنگ دی
ستا زهرو نو ستا وسلو سره می جنگ دی
ستا په زر او زور خاور سره می جنگ دی
ستا دلا ری هر جا بر سره می جنگ دی
* * *

چی هر گوته کی د دنیا تر انسان ننگ دی
جنگ دی جنگ دی دهفو سره می جنگ دی
لعنتو نه د دنیا نه ور کومه
دآدم نیکه دا خو نه پا کومه
* * *

بنا ماران دخزانو نه پاخومه
انسانان په زحمتو نو مپو مه
چی په امن دادنیا له غلبشو شی
دانپری زمونب دمینی یوه څانګوشی
* * *

دور دلور انسا نیت دو رورولو شی
دا زما خاوره جنت د خوشان لوشی
ای ملکرو زه شاعر یم دا می جنگ دی
هم می فرض هم می مرام او هم می ننگ دی

(اجمل خپک)

جزءه

خو بی یا تی ستا له مرگه کچم نامپه
چی په خوپه دو لس کهی غواپی لوبه
تور دکفر لگو وکی دی خپل چم دی
که نه دین لری زما په تا خه اوه

جو په وی پانه کوو ته می که پلکنی
پری تینگیبری به هم ستا دتا بوت دره
او سیلی دما تو زیو نو هسی بوله
چی هم ستا له کوره هسکه ده لونخه
گوره نن سبا لا هو بی و یسره و کره
دیبو ژلو له لیمو و تلی خوپه
یا به لام اخلى له دی دا په ماری نه
یا خو کیبری بنداری ته به دی لوبه
داوگپری به دی سر کپری په کخوپه
ستا په مرگ به شی هواره هرچه

(ذیار)

توره ارتیجاع

(دخائنانه دسیسو دکشیف نه
وروسته)

تاقچی به شوله خوره
کپه به دی پرده خپله
نه مومی شوله به او
نه به شی پرده دی او
لمر د جمهوریت خلی
حق را خی باطل خغلی
توره پتی تا په پرتا
کلکه لکو لی چا

ته یی هر خای توره ته له سیاهی توره
نشی پتیدای چیری نوره رسواکیری به

مهی افشا کیری به
مله دشاه شجاع وی ته
توره ارتیجاع وی ته

(ذیار)

غم او خوشالی

د چاله خونی نه دشور او خور تنا جگینی
د بی وسی چنی و هی خوک بی فریاد نه اوری
د چا له گوره غر د چوو او دسور نا جگینی
ددر واژی په خوله کی چخه دنابند نه اوری
په یوی ورانه کری په بل باندی خوبنی راولی
له خو بی واخلي دغه ډیرو ته بنادی راو لی

(پیوند)

واوره

واوري وریني
پتهي دواورو لاندي پته دی
خا روی بھر نه پوول کيږي
بیتاوی نشته

هريو په خپل کور کي ايسار دی
آواز دپاستو بوی دلاندو

وده له خو به ویبنوی
 تیاره سهار دی
 آواز دپاستو بوی دلاندو
 هاغه تیاره خونه کی نشته
 پسنه بی په پور که چاته ود که
 اوپه بی مخکی تمام کپری
 ماشوم دو خته را ویبن شوی
 زپه بی سو کپرک ته هوسیبزی
 خونن تنور لا هسی سوپر دی
 ادی په خنگ کی ورته ناسته ده زپریزی
 واوری وریزی : زما په هغوسلاموایه
 چی دمانبام ڈوڈی داوبنکو سره خورینه
 واوری وریزی
 واوره خله پاکه خه سو چه ده
 کار غان له ورایه تور خلیبری
 لوپری ژوری پکی یوراز
 واوره دسپینو زپو نو ننبه
 واوره دنبو فصلونو ذیری
 واوره دمینی یا دونه
 واوره دستر گو غخونه
 واوره چی ټوله شی زیاتیری
 چی سره غونیه شی ټینگیزی
 واوری ودیزی
 شاو خوا سپینه رنها ده
 آسمان بیخی نه بنکاره کیزی .
 دونو خانگی نژدی څمکی تسله رسیزی

خانگه چی واوره پری پر ته وی
 چی بسته مخکی ته کپه وی
 خو مره درنه خو مره بناسته وی
 هلک ختلی دی با مونه پاکوی.
 بیکاره واوره یو په بل پسی له پاسه راتونیپری
 هلک په کار کی له یخنی نه نهوازیپری
 واوری وریپری .

* * *

دکلی خوان بچی روان دی
 لاره یی سخته
 مئزل یی اوپ دو
 دغريبي پسی دنبار لوری تهخی.
 وینه توده ده هيله ژوندی ده
 خلمنی روان دی منخ په وړاندی
 خو چی روان دی دیخ زور پری نه رسپری
 واوری وریپری . دکلی خوان بچی پوهېپری
 چی خا مخا بنبار ته رسپری
 دنوی ژوند نه خبر شوی
 هيله ژوندی ده .

چی دبیو زلو ګلیوا لو نس به خامخا هریپری .
 چی دی بی څمکو بز ګرانو لره څمکه پیدا کیپری .
 دکلی خوان بچی روان دی
 دېیغلي غږی په غوره نو کسی زنگیپری:
 مسافر ی په کراری کړه

اصلیل زاده یم په نامه دی ناسته یمه .

(جنید)

کله‌ی

خو کیزدی خو پیخول وو
اھولی وو خو کلهو
خنگ په خنگ په یوه مینه
بنی په مینه او سیدلی

• • •

خو او بنان ؤ خو یی خره وو
خو یی میزدی خویی وذی وی
په سپیره میره غونله‌ی کی
تر ما بنامه خریدلی

خو شپی وو تی یخنی شوه
دلته سخته شوه تیکانه
کیزدی ونچر یدی تولی
کبوی ولاپی و لنبیلی (۱)

• • •

خوخر خوری خو غر کمی
دکور شته بی سره تول کړل
خو دیگونه خو بنانګه (۲)
خه وړی وی وی تپلی

• • •

دبی سره لاری خوری
بی یو خو منه جواری ڦ
یو شه کورت یو شه غوری وو
کوچنیان بی په وری کمی
ماشومان بی وو په غین کمی
لوخی پنسی بی نارینه وو
بسخی تلی و رپسی پلی

• • •

دایی ڙوند دی دا بی ڙواک دی
دا بی شته دا بی پا سره ده
کله لیبر دی تر پنجابه

• • •

دا ددی خاوری خښتن دی
داددی هیواد مین دی
دهیواد په خپلوا کمی کمی
دوی دی وینی بهو لی

۱- لنبیل - لیبر دیدل .

۲- بنانګ - خاورین لوښی .

” یې دېیکى خای موندە كې
نە یې و موندە دس سیورى
لە پېپو پېپو را ھىسى
كېپى دى تلى را تلى

• • •

نە پوهىزىم چى تر خو بە^ه
ددوى ژۇند پەمپەن تۇن وى
خو بە گا لى خو بە زۇمى
پە خپل خان دنورو بلى !

(رەفیع)

کیبز دی

ھلتنه دوچ ڈاگ ک پھلمنه باندی
دمینھی باد ته یوه کیبز دی رپیزی
پھ دی کیبز دی کی یوه رنھورہ بنیجھه
اور بلوی او لہ دردو ڈپیزی

دکمیسه له ترازو خخه یی
دبي پناه صورت پوستکی بشکاري
دو جود تو بنه یی رنخو خوپلی
په هر اندام کی یی هلبو کی بشکاري

* * *

يو چنگر سبی گرد لله کیب دی گرخی
یوه زپه او بنه په اغز یو چوده
دحاورو دوپو کار وانا نو روان
دماز دیگر ستر گه په کینا ستوده

* * *

دغه کی بردی دا مسافره بیپری
چی لاری نفایری او مزاونه وهی
کومه خوا درو می چیری لا ره کوی
دشه دیاره واپنونه وهی

* * *

ای توری توری دصحراء بیپری
دبي وطنو پو ندو یاره
ستا دستومانه ژوند او بزده لاره
وایه چی کله به انجام ته رسپی
(سپنتا)

کورانی

له یو کاله تر بل کاله

گو ذا ره به یین کو له

پلار ومور وه ما شو مان وو
جو په کپری یین وه خاله
رسیله یین لام تر خولی نه
په سختنی او په خوا دی یین
دکال گکه رسو له
چی ریبل هومره خوبل یین

غله و نشوه کال وچ شو
 دا نی و خو پی مٹکی
 تکلو نه شول بی گتی
 ژمی سخت ور پسی را غی
 وا وری وشوي خر وارو نه
 نه خوا یه وو نه پو بناک و
 خو شپی تیری شوی نهری
 کور نی لو یزی دو کله کره
 بنه ژپی وینی وچی
 شوه خوره په تو لو غپو
 دنا خاپه مر گنی ویسره
 تول اخته پهخپل خپل خان شول
 پلار په خان ومور په خان وه
 ما شو مان بی وو بی وسنه
 نه بی کس و نه بی وس و
 پلار په یوهولایه مور په بله
 ما شو مان خواره واره شول
 خوک په یو خای خوک په بل خای
 یو له بله پناه مره شول
 چیر گوری نه داسی تشن شول
 چیری مینی وی سپیری شوی
 کور نی خو دی وری شوی

شوی خوا ری بی تولی ورکی
 زپو نه مات وو سپه خو نه
 سا په تن کی بی سوکه کره
 لور له موره شوله هیره
 په کسی کی وو بی کسه
 مپونه دکی اد یری شوی

(دفعیع)

بىخه او مىزه

په سرو غرمو کى دمېرە لە خنگە^{لورىمى پەلاس كى دى لۇونە كوى}
ملگرو دغە خپى پېرى مىندى^{دوى ھە دېسە ژۇند امىدونە لرى.}
يۇھ ولسى پىغله واينى:

كەمنى سىينە راتە غلبيل غلبيل كپى^{ددىبىمن غشى نە بە خنگە وە كپە}
دھوار يكىن لور راتە وەواياسىت^{كە دەللالى پە شان ننگ وە كپە}

بىوند

دېنځۍ ژړا

مهمن خندوه زه چېږي نه یې د خندا
زه یوه ناره یې د ګډو نو د دنیا
ستاپه زندانو کې مې پېړۍ پېړۍ ژپلی دی
نشته راکنی تو ان نور د ګډو نو د ژپلی

زه دژوند جوهر دعشق چیزوه دانسان مور یمه
 تاکرمه نا نخکه دشیطان دمشغولا
 کله دی خنخیه رسپینو زرو راکی واچوه
 کله دی کریو کی بندی کرم دطلا
 دا زما په لاس کی کپری ندی اتکری دی
 زما دغوره لنستی دوینخیتوب دی بر والا
 زما دسره پیزوان دغلامی دذلتونو
 زما دغابری هار پری دظالم دی دتا
 زه زر گونه کاله لکه خاروی خرخه شوی یم
 ژوند می شو لوگی دازادی په تمنا
 زه یو بنسکلی مال ستا دزینت اوتجارت ومه
 یا یوه تحفه دستمگرو درضا
 کله به چی خرخه شوم نا نخکه کنیز که وم
 پنیسی به می شوی ماتی هر ظالم ته په نخا
 لری له وطن له همزولو له ملگرو نه
 ستر گی به می پوچی کپری غمونو په ژها
 لاره دهوسن کی هر فاسد دیتکی گل کرمه
 خای کی دعزم ییا بی عزته دهر چا
 ستا شوه امیری شوه که خانی شوله
 زما شو که آفت شو که ذلت شو که بلا
 او سن راسره مات که دتاریخ داخنخیرون نه
 ایسته کله لاری تور د مونه دجفا
 زه دانسان مور یمه درنه یمه آزاده یم
 دا دبند گی زولنی لری که لمه

(سپننا)

گاونډوی ته

مه ومه دا خواره بىخه مه ومه
بى له تا نه بله اسره نلسرى
تا ته يى له نیورو نه پناه راوريه
بى دتا له غېرى وايې خه لرى
داد اوښکو ډکې سترگې وچې کپه
بس ده چې پلرو دې ژپو لې دې
نور نو دا وېرجنه صحنه ونغاړه
ډېر عمر تاریخ او خدای وهلى دې

خلک په کپ او سپو زمی نه خمی
 ته د کور سپورمی په تندرو نیسی!
 نوریی لاس تر غاړه من په هسکه خی
 ته یې د کو خیو دسر و نیسې
 بشجه چې په کور کې ژډنی گورم
 دا لو یه دنیا را باندی تنګه شی
 دا دراکټر عصر او دا زوپ فکر
 (کاکشکی چې په ټولو باندی پونګه شی)
 چا ویل چی حق د زور ورو دی
 دابه د پښتون له خوی و تلې وی
 دوی کې چې کمزوری دی نوودی مری
 چا سره چې زور وی نو بشاغلی وی
 دا دخنګلی بنیاد ما نو دود
 موږنې پښتنو پوره سا تلی دی
 دغه به نو نوم د پښتو نوالی وی
 خکه موشہرت هرڅو اتللی دی
 دا بنکلکی موجودچې تانه کورکوی
 داستا مساوی دی ستامریبی ندی
 تل یې خو لګی په ژړا ورانه وی
 دا موجود خوستا دلوبو شنی ندی!
 جګو دیوا لونو کې دی بنده کپه
 بیادی سپین کپن ور باندی خپور کپ
 ژاړنده ژوندی دی هدیری ته کپه
 نوم دی بیا ددی هدیری کور کپ
 پام کوه دا بشجه ډېره مه رته
 دابه درا تلونکی نابغه مور وی

دی تورو ایرونه او به مهشیپنده
دی کی به زمونه هزر دشتی اوروی
ته که په ایوب باندی میونه گتني
پام کره چی ملاله په سنگر کی وی
نور نور سنگرونہ به لا و گتني
داد ستوري نقش که دی سپر کی وی
(شیون)

دتودی وینی خاوند ته
ای چی گرمه وینه گرخی ستار گوکی
ژر را دانگه چی سیلاپ در نه تیرینی
که له دی سیلا به پاتی شوی دا اوره
دواولاد اولاد به ستاگور کی شرمیبنی
(پیوند)

اصلی لور

زه شالی زاره کې وپه لویه‌شوم
ددھقانی په کارو بنه پویه شوم
سپری تو دی می ډیری و گا لئی
لوبزی او تندی می هم ولید لی

• • •

بنه! زه دداسی رنځیدلی لور یم
دلوخ لغړ او درد یدلی لور یم
ولی په دغه‌لاربی غمہ نه څم
خنګه به خلکو سره سمه نه څم!
(پیوند)

زره چمه

سپین سری شه کوی؟ دا کوم خوادرو می؟ چا کره ئخی
ته خوک لری؟ بچی دی چیری؟
کور دی گ وم طرف دی؟
خای راته و بسایه چی ودی رسوم نهشی تلله ی.
کلی لری؟
خپلوان دی شته؟
وروز دی په کوم طرف دی.
لاس یی په وروخو امسا شاتا کپله وی ویل
په پر هرونو مالگی مه شیند، تالاتالایم
تاسو می پیژنی چی خوک یم اوخه می کول

په منخ چاپونو تههمى و گوره رسوارسوا یم
 نوی غوتچى و م لاگل شوی نه و مورزىيدم
 په و په گتوب کى مى پلار وينځه کرم ناکامه شومه
 کله په کور کله حجر ه کى مسخروپه نامه
 دبادارانو تخنولو کى بد نامه شو هه
 ورو ودو سازونه شوزنگونه شوميلمىستيما وي شولى
 ورو ورو سا زونه شو رنگو نه شو ګهاوی شولى
 ورو ورو جامونه شو مىستي شو اسى خنداوي شولى
 ورو ورو لاسونه شو مېنل شولو بلاوی شولى
 ورو ورو ميدان شيلو انعام شولودخه دپاره
 (چى ورشم مخى ته عفت مى په پيسو خرڅ کرم)
 ورو ورو صفت شو ترانى شوی اشارى يى کېلى
 (چى ورشم مخى ته عفت په ترانو خرڅ کرم)
 ماد بېكلا ميرى دخیال دبنا بېرولمگرى
 ماد خانانو په حجر و کى اتهونه کول
 زړه ه به مې سور و خو مسکا به مې کوله ورته
 دزړه دپاسه مى هفوی ته سینګارونه کول
 مابه نخل ورته نخل ورته چى ستپري به شوم
 دوى به ويل راته چې بیا هغه نغمه و نيسه
 زدې به چې ستپري شوم دمه نه و هسلگې به مى کېرى
 د وي به يو بل ته په خوره لو ويل دمه و نيسه
 زما انعام غېزه کى ناسته وه دبل پهور نو
 دغو دېنمنو شو نه دل ته لد تو نه بخېنل
 زه به له خوبه دمه مړاوی ستړ ګى نيمه شېه کې
 دې پټو ستړ ګو به مې دغوته خوندونه بخېنل
 زما به سري ستړ ګى له غمه له زړانه شولى

دوى دا دردمى سترگى خانته شرابى بللى
 زما تودو اوينکو به دواوه انگىزاسره كپه
 دوى به دوينو فوارى هم گلالى بلى
 ورو ورو چوانى لاپه مستى لاپه زه يواحى شومه
 بيا به نو كله دنگو محفوظه تللم
 ورو ورو مى حسن كميده پيغلتوب وتنبيده
 بيا به نو كله دنگو محفوظه تللم
 بيانه مير توب ونه بىكلا وه ، نه دوستان ملگرى
 بس يوه زهوم بد بختى وها خوارى راسره
 بيا نه عاشق ونه انعام نه ترانى دميانى
 بس زره چمه و م ژهاوه بيكا رى راسره
 * * *

زلمىه! پوه شولى. زه خوک يمه؟ او خه مى كول؟
 او س خمه خلکو ته فقط او بىكىزاري راسره
 گر خم كوشو كى چى چوان نسل ته زها و كرم
 رقيق زه بىست پوند پيغلتوب او بد بختى راسره
 ما قربانى كپى خ وزما په شاندى نورى نشى
 زه دى سر توره يم خونورى دى سر تورى نشى

(پيوند)

ای ددردونو در زیخونو پیغامی

ای دپامیر دهسکو غرونو پیغامی
ای دهلمند دغور ځنگونو پیغامی
ای دسالنگ دټو پانونو پیغامی
ای دکونې دسیلا ونو پیغامی
ای دخیبر دگذارونو پیغامی
رنگ دی الوتی په تاخه شموي دی

سیندونه چغى كىرى زېپىزى پەتا
غۇزونه لىكىا دى وىلەي كېپىزى پەتا
دەكلىك تېپۈزۈپ سو ئېپىزى پەتا
اى دوختىنى استىبىدا دۇنۇ پېغلى
رنگ دى الوتى پەتا شە شۇىدى

* * *

سەتا دەخىشىتو سەتر گو رەپەتەدە
دېپەتى خۇلەتى نەدى خەندا پېتە دە
دەپېرە مەخ نەدى بېكلا پېتە دە
اى دەردىنۇ درنەخۇ نۇ پېغلى
رنگ دى الوتى پەتا شە شۇىدى

* * *

خوانىدى رنگ دېپېغلىتوب نەوينى
سەتر گەتى بىنە ژۇندۇن پەخوب نەوينى
زەھە دى هووس دەمەننەتوب نە وينى
اى دانا كامو هو سۇنۇ پېغلى
رنگ دى الوتى پەتا شە شۇىدى

* * *

مۇقىر دى هيىشكەلە لىيد لى ندى
غۇن درا دىو دى اور يەلى ندى
نۇي ژۇندۇن در رسىيدلەي ندى
اى دېبانپۇ دەتىيارو خۇنۇ پېغلى
رنگ دى الوتى پەتا شە شۇىدى

* * *

خوارى دى چىرە دە فەلەدە دى كەمە
ناسىتە يى سىين تە دەنسەر پە تەمە
پە ئەن بېدارە شە لېن جار دى شىمە

ای دبها ندو سیلا وونو پیغلى
رنگ دی الوتی په تاخه شوی دی

ستا دخواری گته خانانو ته ئى
وروسته دنبیار سوداگرانو تەئى
اخر دباندى پر نگیانو ته ئى
شمی ئى سىمبا له دەانسونو پیغلى
رنگ دی الوتی په تا خەشىو دى

لۇزى زنخۇ رە كپرى غذا نە رسى
پەكال كى يووارى بىزۇرۇنە رسى
خوارە ناروغە يى دوانە رسى
ای دېبىو خەتو اجلۇنۇ پیغلى
رنگ دی الوتی په تا خەشىو دى

ئىزىز لاسونو كى تناكى لرى
درنە دجوارو گىلىي شاكى ارى
دخولو خاچكى پەمەن پاكى لرى
ای دىسپىخلۇ كراونو پیغلى
رنگ دی الوتی په تا خەشىو دى

تەپە ئان دومرە تكلىفونە گالى
بىا دچا ولى مەنتونە گالى
تەئىنکەن پورى غەمۇ نە گالى
ای دېبىتى او غېر تونو پیغلى
رنگ دی الوتی په تا خەشىو دى

داشته منان چي عيا شان دى خوري
چي دما نبيو خاوندان دى خوري!
داخو دخلکو دېښنان دى خوري
اى دترخو استشما رونو پېغلى
رنګ دى الوتى په تاڅه شوي دى

* * *

دا دېسسو په کشافت لپاره
چي تمام عمر يې حرام خورپلی
ولې يې ستا لاسونه پېښي تړلې
دغلا مې په زنځيرو تو پېغلى
رنګ دى الوتى په تاڅه شوي دى

* * *

را پاروه دغیر تونو څلپیان
ننګ ته رابوله داد غرونو څلپیان
را غونهوه دغرو رغونو څلپیان
زا غونهوه دغرو رغونو پېغلى
رنګ دى الوتى په تاڅه شوي دى

* * *

وړا ندی ورڅه دار ما نونو سره
دغیر تمنو خویندو ورونو سره
دقر باني او کړاوونو سره
در سره خى به په لکونو پېغلى
رنګ دى الوتى په تاڅه شوي دى

(جنيد)

په شاعر ژرا

یوه بیمختی پنیتنه پیغله
کوی له مانه شکا یتو نه
وایی چی خدای می قلم درمات کری
چی می دمچ کری حکا یتونه
زما سری شونده بستا غریبی وی
خوزه له ویری سپرلی نشم
دتو رو وینو می خولگی خطاده
چا ته له شرمه ویلی نشم

دلته می خمی په مخ رازا نگی
هله می مخ خوری توری متروکی
چی زه له درده کبوه و بوزه شم
نه بیا شمیری فازو نخروکی
زه دمنگیو لاندی زگیر وی کرم
تمه نری ملا خلکو ته ستایی
زه داهاره گرمو کی لو کرم
ته دلونگو ترا نی واين !
چی می شکیدلی کمیس ته گوری
بیا می نوتی ته کتل گناه ده
خیری گریوان چی در باندی ژاپن
په سپین تهر می خندل خطا ده

(شپون)

زه پیغله دلرغونو سر درویم

زه پیغله دلرغونو سر درویم
زه دنگو دنگو غرویم زیب و لی
زه پراخو شنو لمنو یم روز ای
زه پیغله دلرغونو سر درویم
ویلی می سیندونو ته سندری
خپو راله بنودلی اتیو نه
غور خنگ می سیلاونونه زده کپی
مستی می په غرشه کی ده میندلی زه پیغله دلرغونو سر درویم

زه مینی پیداکری یم او مینه زیب و مه
زه لوبزی خورولی یم خو لوبزه ورکو مه
زه لمر روبسانه کری یم خو پویه خپر و مه
زه نوی یم زه پیغله یم زه عصر پدلو مه
زه ستر گه دسحر یم اوراتلو نکی یم لیز لی
زه پیغله دلرغونو سر درویم

• • •

همت می مینده کری له پا میره
میرا نه ده راپاتی له بابا نه
غیرت می دی راخیستی له میوند
زر گونو حادثه یم از مولی زه پیغله دلرغونو سر درویم

* * *

ای بختور ولسنه ددی غرو
خاونده دلرغونو سر درو
زه تا لره ژوندی یم
ته زمادزره مضمون بی
ته زما دارما نونو سر چینه بی
ته ژوند ته می جذبه بی
جدبو ته می ژو ندون بی
زه ستا په درناوی کی یم بشاغلی
زه ستا اصیله لوریم خو تانه یم بیژن دلی
زه پیغله دلرغونو سر درویم

• • •

زه توری تروبزمی و مه له تانه پر دی کری
په مایی لگولی وو تورو نه

زما او ستا تر مینخه يى ديوال و پورقه كپرى
 زما مخ يى له تانه و پت كپرى
 تا نشو مه ليدلى
 او زه نولا و په و م
 تياره كى مى خيره ستا نه ليدله
 ماته وى چارولى تانه و مه منلى زه پيغله دار غونو سر دزو يم
 * * *

اوس بنه شو چى دشپى كىدەشبوه باره
 اوس زما اوستا دمینى يوه لارشبوه آپاره
 اوس بنه شوچى ديوال پەرنگيدوشوه
 دسو لى او دژوند، دخوان او دمینى دېنىمان سره خواره شول
 ئەن ساتى او ئەن سوچە ئاخن خوبىسى او ئاخن گەپى دلى ماته و ميندله.
 اوس بنه شو پەشا لاپل پە شاتلۇنلى
 اوس ھيلە پرمختىگ دى غۇنىتتە دوطن آبادول دى
 اوس وخت ددى هدف دتۈپىر و نۇر كول دى
 ار مان دولسو ژوندى كول دى
 زه دى سېيخلۇ ھيلو يم عمل تەپارولى
 زه پيغله دلر غۇتو سر دزو يم
 * * *

قىسىدى دلر غۇنو سر درو پەھسىكۇھسىكۇ خوگۇ
 قىسىم دى ددى غۇرۇنۇ پە زەمرو
 چى اى خواره ولسى، زه دى گىدەمپە و مه
 زەستا لىرغۇنى كور آبادو مه
 زه ستا دىنېكىم غى دپاره ئاخن نەسېپىمۇ مه
 زه سر ترپا يە يوه ھۆپە غىرت يم
 زه لورە انگازە دجمەورىت يم.
 (جىنيد)

خو خا در

زه نباری و م زه عصری و م
ما و نوی دود منلی
دی هفه ساده پنهان و
په ساده پو بن کی راغلی
زه په سپین ور یبنمن کمیس کی
لکه بتنه بنکاریدمه
دسپو بزمی سپینی رنی ته
لکه ستوری چلید مه

نیمه شپه وه یول ویده وو.
چی زه ووتم له کوره
تر هغى گینېتى بىرته وم
و يېرىدەمە چى له موره
تۇر وېېتىان مى ئىكە گىلەد
پە او بۇ باندى خپار ھو.
نە او بىللى نە ھۇ مېلى
نە زەمنىڭ كېرى نە پراتە وو
دەشپى باد چى بە را وا لوت
بۇي بە يى زاۋەر دەگلا نو
دەمین لالى پە دود بە
مى مشغۇل شو پە زلغا نو
چى مى بۇي دىزلىفو يو سى
باد بە ورو ورو اپو لى
ھسى ھم خورى ور يو
ھە لەپسى خو رولى
ما وى خوڭ بە مى سىيى كېرى
لە خېرە وير يەمە
زە قىم سېپىنە پۇش مى سېپىن و
نو تر ونۇ لاندى تلم
خود خانگو تر چولو بە
دېسېپۇز مى شەغلى پىدا كېرم
خۇمۇرە شو خى پلۇ شى وى
زە بە يى ھلتە ھم رسېوا كېرم
ماوى يارە زە وير يېرم

لمر په گوتو نه پتیبری
 دا سپورمی بهمی رسوا کړی
 بیا به قول راپسی غن یوی
 ده وی گوره ددی غنی
 ونی سیوری خو خه تتدی
 را شهدلت سره کښنو دغه خای خه غنیمت دی
 ماوی یاره که کمیس می
 په دی خاوره کی سپیره شی
 سبا یی به قول کالله ته
 پتیه مینه زموږ بنکاره شی
 خر کی غوندی خادر یی
 راته فرش کړ زما دپاره
 باندی کښینا ستو خو تیر شو
 هادشپی پاتې خو پاره
 هغه خر غو ندی خادر می
 لاتر ستر گو ستر گو کیزی
 خنگی شپی وی خنگه شپی شوی
 عمر خر نګه تیر یې
 زه بناري وم زه عصری ډم
 ماو نوی دود منلي
 دی هغه ساده پتچان و
 په ساده پوین کی راغلی

ښارو

دمانار رنگ

فکر کې خیال په خیال کې فکر نیوں
ماناته رنگ رنگ ته ما ناورکول
دشاعر کار دی شاعری و گنه
دزوه په سترا گو خوب په وینه لیدل
(الفت)

لهر خرك

داد دنگو غرونو خنله کي
که سري ويني خلا کاندي
دا لمر شپه شهيه کري
په تيرو تورو دوپا نگو

• • •

يخه لگي مني رببه
خو سمسوره بنکاري په بنن کي
ډمبر ګل ګلاب ګلو نه
دا ودي یېري چمبيل هم

پاچه مړی دخا جو نو
دبنا یسته بنا یسته کوکبو
دسرو گلو له گلپا نو
پرخه الوختی نستینی

• • •

یو رنگین غوندی داستان دی
اخ و ډب دژوند پایښت ته
زور ور ټول پکی وړ دی
کمزور واړه پکی پړ دی

(زیار)

دا بد یت مسافر

دزمان پلنہ بیدیا کی
د تاریخ پر ماریچ لاره
یو خو خاکی دی دوینو
او د پنبو دی یو خو نبئی

• • •
یو غمجن لاروی درو می
پر انزو
پر تورو کانو
پر ڏورو
او پر لوپو
زولنی یی رنگ پھوینو

پر لاسو یې خنځیرونه
پر اوږدو یې دژوند پیټه

• • •

دا غمجن لاروی خوک دی
خوار انسان دی
دی ر اغلی دی تور تم نه
دماضی نه دعلم نه
کړیډلې دی ستم نه
ددنیا او بنیار یه لوری
دغه ډډک اقلیم وڅو ته
درنا په هیله درومی
خو افسوس منزل نه مومنی

• • •

دزمان پلنہ بیدیا کې
د تاریخ پر مار پیچ لاره
یو خو خاڅکی دی دوینو
اود پنسو دی یو خو نښی

(محمود فارانی)

دعقاب خوب

یو عقاب ۋ
دی دىنگو غرو بچى و
دزپو نىكىنۇ ٿوئى ۋ
زپه ورو
زور ورو
دباران سره آشنا ۋ

دسيلى سره يى سىيالى و
په طوفان باندى مين و

سەمەنا كە به راگوز شو
لکە وریئەن كلە پە كاپو
كەنە و او بىتە تر وریئو
ددنیا پر بام بە والوت
دسيبور مى سره رىنا كى
دپا مير دخوگو خوا كى

يۇ شېپە و
تۈرە شېپە و
عقاب خالە كى وىدە و

سر درو كى سخت باران و
پپا نگان وو چار شوى
پېتى سورى كى بىنا ماران وو
دېرى يېپىنا خەرىكە خىل يخلى
دآسمان خىخە تر ئەمكە
غۇزىدەلە
خەلىدەلە
لر زىد لە
ما تىدەلە

دسىر و زىر خەنخىر و نە
چى اسماڭ نە خەنگىدەلە
پە تىارو كى پەتىدەلە

عقاب خاله کی ویده ڦ
 بی پروا ٻوله دنیا نه
 دباران نه دیر یبننا نه
 او دیندردغو گانه
 یوناخا په آسمان سپین شو
 په تلوار راگله له پاسه
 یوه څېیکه بی امانه
 دعکاب کورگی بی وویشت
 خاله یو چلی لمبه شووه
 پلو شه شووه او شغله شووه
 شووه شغله بی پر یشانه
 دشغلى نه غره اور واخیست
 اور یعنی جگ شو تر آسمانه
 عقاب دا منظری ته
 په حسرت کا نه هواته
 ددی ڙوند کی لمپی وارو
 چې زهه بی رین دیدلو
 ده چه سختو لیمو نه
 لمپی او بنکه څخید له
 دیو سخت تندر آوان شو
 عقاب پا خیده له خوبه
 گوری خاله ده ودانه
 گوری لو یغیر هم ولاپ دی
 سری بی جگدی تر آسمانه

خو عقاب و پنییمازه
مرور وله خپل څانه
چی دی ولی تیښته وکړه
دآسمان دغیږی لور ته
پریښود غر او څاله اور ته

(محمود فارانی)

تینگار

سم په سیند کی په مخکته ولامبی دیر
تر هغه چی پکی ولامبی مخپور ته
دابچی دزمانی مور زینولی
چی تینگیزی دوختو ناپامه زور ته

(ذیار)

زما او لسه زما ذهنه

زما دشعر په زمزموکۍ
 په غزلو ترانو کۍ
 زما دخيال په آسمانو کۍ
 زما دفکر په شيلو کۍ
 نه مينا سته نه جامونه
 نه ساقې نه يې نازونه
 نه مستې نه ميغنا نې دې
 نه دميرو ډاک خمونه

نه غروب نه ترا ژيدى شته
نه طبوع نه يى خوبى شته
نه نخپرم نه رقصپرم
نه نغمى نه پايكوبى شته
نه نر گس نه يى بورا ده
نه بلبل نه يى غوغا ده
نه پتنگك په لمبو سوئى
نه دمرگ سره نخا ده
زه دهوله وجود وينى
هريو خاځکي يى اولي دى
زما قبله ده زما معبد دى
زما وجود دى زما نفس دى
دى خالق زما دفکرونو
دى هاتف زما دشعرونو
هم ساغر هم مى ساقى دى
هم کوئر مى دجا مونو
زما خوبن دى ماته گران دى
ستا اخلاق ستا عادتو نه
ستا دمیني مجلسو نه
ستا زپنه زپنه جنگونه
در قربان شم درواري شم
تر او بدرو او بدرو کاليو
تر گن و ويزو بگړ يو
تر پا پېچو تر څلپيو
ستا په مينه مو ساتلى
دهيواد بنکلى دښتو نه

ستا په قهر مو خراب کړه ۰
ددبیمن آباد قصرونه
په لاسو نو کی دی زور دی
په رګو کې دنګک وینه
په هر خاځکی کې دوینو
ددی بېکلی وطن مینه
همدا ته یې چې ژوندي یې
همدا ته یې چې هیواددی
همدا ته یې چې وطن دی
همدا ته یې چې آزاد دی
یه زما غیور او لسه
یه زما توپانی قامه

عبد الباری جهانی

د پهنه رلی سنه ره

زه سپرلی یم زه سپرلی یم
دادی راغلم دادی راغلم
دا زما دنبایست کور دی ولی خبر ولی پمن وی
دا جنت می دبابا دی ولی وچ ولی خیرن وی
زما گل زما زلفی دی ولی زیرشی په چوانی کی
زما حوره زما بیغله ولی ومری غریبی کی

نور بی داسی نه پریزده دغه هر خه بدلومه
 دغه غرو نه لپ زو مه او لسو نه پارومه
 زه سپرلی یم زه سپر لی یم
 دادی راغلم دادی را غلم

* * *

چی پری خپله خدای مین دی، دازمادوطن غرو نه
 پر سرو نو سپینی واوری، په جولای کی زیه گلونه
 په سیندونو کی بی ژونددی په رغو کی اتنو نه
 په ولو کی بی میستی ده ا بشارونو کی سرو نه
 هر زلمی بی ادم خان دی هره پیغله بی درخو ده
 دا دمینی سوره باب بیا را خلم تنگو مه
 زه سپر لی یم زه سپرلی یم
 دادی راغلم دادی راغلم

* * *

په زر مستو ورشو گانو کی دی ولی لوح شپونکی وی
 دگل رنگو دروزوی دی لاولی زیه و کی وی
 دمیو خاوند دی ولی یالالا وی یا کوچی وی
 دیر دی ولی لانچره وی سوات دی ولی لا پر دی وی
 بس دی نور بی نه پرین دمه دوی په جمع و ینسومه
 ددوی بخت، بیدا رومه ددزی و رخی بدلومه
 زه سپرلی یم زه سپرلی یم
 دادی راغلم دادی راغلم

* * *

که زما دی خپه خاوره کی بنا یست دی دولتونه
 نو زما دی قوی متیو کی غیرت دی غور خنگونه
 زما و ینه ملالی ده زما توره ابدالی ده

عننه می دینستو ده ولوله می دسیالی ده
 نور دننگ او رنگ میدان کی
 هیشو اخوب ته نه پریزده
 ټول اوده را پاخومه ټول ولار روانومه
 زه سپرلی یم زه سپرلی یم
 دادی راغلم دادی راغلم

دسپین غر واورینوشو کونه بهستوری دکاروان شم
 دخیبر خوله کی به گلهشم په اهک به چرا غان شم
 دا سره وینه به سره کړم دغیرت په بیز غونو
 دا سپیره ماحول به ګل کړم دجنت په بنا یستونو
 سردر یاب نه به روا نه دسپین زیری قاله کړم
 دېغمان دزلمنی توره به یې مخن ته جنله کړم
 پدی خاوره کی غیرت دی سره لمبه تری جوړ ومه
 پدی وینه کی پښتو ده غلبله تری جوړ ومه
 زه سپر لې یې زه سپر لې یې
 دادی راغلم دادی راغلم

دېنجشیر خوبو او بوبو کي رنگد حسن دمستي دی
دخو شال دکور پېشونيو یو موسکا ترى جو پوشه
د خیال گرمو خپو کي نور د میني دوروري دی
د هرات په ورشو گازو پلوشې ترى او رومه
که شمالي دی که جنوب دی ننگرهار دی که پکتیا ده
هشتنغر پری نازومه یوسفزی پری سیالومه
دغه ټول تور دیوالونه دنزاد دی که در نگ دی
دغه ټولی سیپیری گربشی چې راپاتی له فرنگ دی

دغه هرخه ورا نومه دا بیلتونیی لر گومه
 دغه ټول رنگ رنگ گلونه یوه غنچه کی خندهومه
 زه سپرلی یم زه سپرلی یم
 دادی راغلم دادی راغلم

* * *

داسی شته خوک زیهه پانهه چی پنجره شی دی وېموته
 داسی شته خوک مور راوړی چی تبهه شی دی زلمو ته
 دسالنگ دسپینو واورو سره بخري را لپزيږي
 دسوال په سر درو کي سپينسي توري راخلييني
 سور سيلاب تري جوړه ومه انقلاب تري جوړه ومه
 دوطن په زوړه کتاب کي نوي باب تري جوړو ومه
 زه سپر لی یم زه سپر لی یم
 دادی راغلم دادی راغلم

* * *

دبابا دېنجری خواکي رژيدلى سره گلونو
 دبابېری سور میدان نه دېکرسرو دېوالونو
 ای دجیل نره شمیده چې سلګو کي مسیدلى
 دمن تنس دجنگ زلمیه چې گلوته ګډيدلى
 دمیوند دوینو رنگ شوم داغغان نوي دنیا ته
 دآرزو ناوي می راوړه په دولې کي دادی تاته
 دزمی نوي قدم دی دوطن نوي سپرلی شو
 په سپین زیری زیری وکړم وخت زامی شوبخت زلمی شو
 داد خالو خړ او لس نور پد نیا کي سیا لومه
 دایشیا جګه شمله کي بې دګل غوندي ټومېمه
 زه سپرلی یم زه سپرلی یم
 دادی راغلم دادی راغلم

«اجمل»

دغه زساغیور اولس دی

دغه توری سپینی بیزی
داببر ببر لاسونه
داسری داغتی ستر گی
له هیبته ډک مخونه
داله زوره چکی مونه
دفولا دو په سینو گی
غیرتی چبرین زپونه
دازیری زیزی خبری

دزمر يو اوازونه
په سرو نو کي يي شور دی
په سينو کي تو پانونه
داکبری ورزی بگری به
يوه ورخ سره غونه پری
تریو خو جرگو راوروسته
دتوپان په دود خرو شیبی
دخيير تبری دره به
بياپه وينو او به کيږي
دپنچاب په بنگلو کې
هلتہ بل ميوند جو پری
جلالا به راژوندی کي
داکبر په میخازو کي
درز بهوا چوی سينو کي
پار به واچوی په زپو کي
دخنجر عکس به یوسی
جهما نگير ته په جامو کي
داورنگ شراب بهور کي
دسرو نو په کاسو کي
داتر پينسو لاندی قبرو نه
داهير سوي لحدو نه
هر لحد يي افتخار دی
يکي پيټ دی داستا نونه
داتاريغ دمير نيو

دنیکو نو یادگار ونه
هره پاپه یو غیرت دی
په هر باب کی تو پانو نه
دابه وینو روزل شوی
دالاله داسره گلونه
داد غرونو لوپری خو کی
په لمنو که العلو نه
یودبل په غیر اغو سنتی
لار پر لار پیچلی غرو نه
داوطن دعقا با تو
داخا لی دسر با زانو
دا خیبر دی داشمشاد دی
قتلگاه دفر نگیانو
داسر کښه دا مغروره
عزرائیل ددبیمنا نو
هر سیلاب یی بت شکن دی
هره دښته یی میو ند دی
دتوپا نه ډکه ور یئھی
هر یو خاځکی یی هلمند دی
هر وړو کی یی دریادی
اپر یدی دی که مو مند دی
پکی غور خی دپلار وینه
دمیر ویس نیکه پیو ند دی
دامیوند میوند دښتونه
دا هلمند هلمند رو دو نه
له غیر ته ډکه مینه

دالا تک اتک سینندو نه
په چپو که بی رز مو نه
په هر موج کی تو پیا نونه
دالا یمل ایمل پلرو نه
دالا جمل اجمل نسلو نه
دا وطن دی دزمر یو
دا هیواد به آزاد بیری
داد مسست پنستون اولس دی
دابه وینو کی غور زیبی
پدی جنگ کی بی پلار مه دی
چی میدان وینی مستیری
هیبیت پروت دی لاسو کی
زولنی خنی بیریزی
چی دانن بھی آرام وینی
داسباتو پانی کیبری
بیا به خپل کی دانستونه
بیا به سور دستمال تر ملاکی
بیا به تاو کی چنگ بریتو نه
لهامو ترابا سینیه
سره یو به که موجو نه
کی به ناخنی بنکلکی پیغای
سینی لیچی سره لاسونه
کی به خنی کاروا ن دوبنبو
ورازاد به وی مزلو نه
کو چی بنکلکی بهورا خلی
ترسما لو لاندی گا مو نه

یوه ۋەرخ پر دغە ئەمكە
پە ھەمدى تىنگو درو كى
دامو مىستو خپو كى
داڭك دىسىنەد مو جو كى
تىر ھەمدەغە اسمان لاندى
دەھەمدى خاۋ رى دىبىتىو كى
دېبازانو لە خا لىيە
دۇعاقاب پە اشىيانو كى
دېپا نىگانو پە كورۇ كى
دېزەر يو پە زانگو كى
دەھەمدى غۇرۇنۇ لەم كى
دغە ورانو خرابو كى
دېسکەندر لىيچى وي ماتى
دېچنگىز پر كور ناور يىن وو
دەۋىز نىڭ خىنچىرى بى يېخ كى
دېباپر زېھ پە غەمگىن وو
دەفر نىڭ توب بىي خامو شى كى
دېبا با زېھ بىي لاشىن وو
ھەرھ تېزە بىي پا مېرە وو
ھەر لېنىتىقى بىي ابا سىين وو
دغە شىين اسمان شا ھەد دى
دغە سەتۇرۇ ھەم لىيد لۇ
دغە لەر دغە سېپو بىمى وو
دغە ورېيچۇ ھەم كەنلۇ
دېسپا دېنگىك پە ھېيلە
مۇنېر دانلۇ خەرۇ بېنېدلو

دسر و نو بازار تودوو
مستنا نه باند یور تللو
بیابه گوری بیابه وینی
پردي حمکه قیا متونه
زندانو نه به ماتیزی
تری را وو چی به پروزه
شخی شخی به شملی وی
تور ببر ببر بر یتو نه
دملا لی دنگ چیغی
پر دبیمن باندی تاختونه
بریا لی به راروان وی
دنیزو پر سر سرو نه
بیا اختر به وی دفتحی
په سرو وینو سره لاسونه
نپویی به سو خوی به
دزاهه دبیمن قصر و نه
هیبیتی ناری به واوری
لپزا وی به اسمانو نه
بیابه دااسمان شا هد وی
زمور دفتحی دجشمنو نه
خم به سر پر سر تشیزی
دمستانو په جامونو
دفر نگ یاران به تنبیتی
دایمل بابا دغرونو

خو چى غرو نه دى پر ھمکه
شو سیندو نه لا بهبزى
خو مجمر داسمان تو دوى
دجهان پر مخ ھلیزى
خو چى وریئع پرآسمان گرئى
خوچى خاچکى ترى توئیزى
خوچى نوم انسانیت وي
د بشر په نوم يادیزى
د پېنستون قام به ژوندی وي
او ھمد لته به او سیزى
دغه زما غیور او لس دى
دغه زما تو پانى قام دى

(عبد البارى جهانى)

تنه مازشی ور کولای

په تانکو نو په بمو نو به می پنگک کی کور او کلی
په لمبو به می ایری کری دغنمودرمندو نه
له انگره به می ورک که شورماشور دماشو مانو
دماښام په تنا ره کی به می بریښدی اورو نه
په اسونو به غوبل کړی هد یری می دنیکو نو
په دیرو کې به می مړه کې د څلماڼو اوازی نه

په گودر بهمی دنجو نو مکیزونه حوانی مر گ کی
په ناورین بهمی بدل کپی د مینوسلامو نه

خو پو هیزی
په ژوندون می دی قسم وی ای دبمنه ژوندون
ته پښتو ن نشي ورلای

په پښتو می دی قسم وی ای دبمنه دپښتون
نه پښتون نشي ورلای

* * *

زور دادا بهمی زهیر کی په وهلو تکولو
کشر وزور به می ایسار کی په تورتم کی دجیلو نو
مشر ورور بهمی شهید کې په بسکاره په لویه لاره
بوده مور به می سنتی کپی په سره اور کی دویرو نو
مال هستی بهمی تالا کې په پردو منصبدارانو
خپل تر بور بهمی پر دی کی په گواښو په پر متونو
په مرام بهمی یرغل کپی سپکی سپوزی به پری واپی
په خپل سر به می تو رن کی په ناخوانو تومتو نو
خو پو هیزی .

په ایمان می دی قسم وی ای ہی برخی له ایمانه
ته ایمان له ما یه نشي اخستلای
په پښتومی دی قسم وی ای دبمنه دپښتو ن
ته پښتون نشي ورلای

* * *

ته دزور ظلم میراث یی زه دنوی عدل زیری
ته دتوري شپی تیاره یی زه استاذی دسحر یم

ته دشگو ودانی يي زه بهيـر داباسـين يـم
 تـه بـيـرـي يـي ـگـوـ بـنـهـ شـوـ نـهـ زـهـراـوـيـنـ دـكـورـ خـاـونـدـ يـم
 تـهـ دـشـگـوـ وـرـخـوـ مـيلـمـهـ يـيـ زـهـ بـهـ تـلـ هـمـدـلـتـهـ پـاـيمـ
 تـهـ بـهـ تـبـيـنـتـيـ زـهـ بـهـ دـرـوـمـ تـهـ بـهـ پـرـزـهـ بـرـيـاـ لـيـ يـمـ
 تـهـ بـوـهـاـ يـيـ خـتـمـ شـوـيـ زـهـ دـيـ نـبـنـهـ دـفـنـاـيمـ
 نـورـتـهـ چـيـرـ تـهـ اـوـزـهـ چـيـرـ تـهـ اـيـ پـهـ دـوـاـپـوـ سـتـرـ ـگـوـ ـپـوـ نـدـهـ
 نـهـ بـهـ خـنـگـهـ رـاـتـهـ تـمـ شـيـ
 سـتـاـ نـيـكـهـ ماـ تـبـيـنـتـوـ لـاـيـ
 پـهـ پـيـنـتـوـ مـيـ دـيـ قـسـمـ وـيـ اـيـ دـبـنـمـنـهـ دـيـنـيـنـتـوـ نـ
 تـهـ پـيـنـتـوـ نـ نـشـيـ وـزـلـاـيـ

• • •

تـهـ دـيـوـالـ يـيـ وـرـ سـتـيـدـ لـيـ هـرـهـ وـرـخـ پـسـيـ نـهـ يـيـزـيـ
 زـهـ بـنـسـتـيـ يـمـ تـهـيـنـگـ وـلـاـپـ يـمـ هـرـهـ وـرـخـ پـسـيـ تـهـيـنـگـيـزـمـ
 تـهـ نـاـورـيـنـ دـبـدـ مـرـغـيـ يـيـ تـاـنـيـهـ تـوـلـ خـلـكـ بـيـزـارـ دـيـ
 زـهـ سـنـدـ رـهـ دـذـوـ نـدـونـ يـمـ پـهـ غـوـرـوـ نـوـ بـهـ لـكـيـمـ
 تـهـ دـوـ كـهـيـ رـسـوـاـ شـوـيـ زـهـ رـبـنـتـيـاـيـمـ دـيـنـيـنـتـوـ شـوـيـ
 تـهـ دـوـيـرـيـ تـورـ لـحـدـ يـيـ زـهـ هـيـلـ وـشـيـنـ چـمـنـ يـمـ
 تـهـ مـرـوـ هـدـ يـرـهـ يـيـ زـهـ قـاـقـوـ بـيـ دـذـوـنـدـونـ يـمـ
 تـهـ سـپـرـوـ لـرـهـ كـفـنـ يـيـ زـهـ سـپـرـوـ لـرـهـ وـطـنـ يـمـ
 خـوـپـوـ هـيـزـيـ .

پـهـ اـنـسـانـ مـيـ دـيـ قـسـمـ وـيـ اـيـ دـبـنـمـنـهـ دـانـسـانـ
 تـهـ اـنـسـانـ پـهـ زـوـ لـوـ نـوـ نـشـيـ تـهـ لـاـيـ
 پـهـ پـيـنـتـوـ مـيـ دـيـ قـسـمـ وـيـ اـيـ دـبـنـمـنـهـ دـيـنـيـنـتـوـ نـ
 تـهـ پـيـنـتـوـ نـ نـشـيـ وـزـلـاـيـ

هو!

دژوندون غو بنتلو غرب به می پهستو نی کی خیه که
دخوانی دگلو لبنته به می مه اوی کپری په جیل کی
خوب خوا په او به به تول راخنی واخلي
له خپلوا نو له خلمنیانو له یارانو به می بیل کپری
په بی رحمو شکنجو کی به می دیلو کپری هیو کی
په گو لی دمشین گن به می گوگل غلبیل غلبیل کی
خو پو هیبری .

لابه تا خپله ستر یانه وی ایستله
چی لمسی به می اوچت در ته ولازوی
دک تورپک په لاس نیو لی
چی : بوهیپنی .

په او لس می دی قسم وی ای دینمنه داولس
زهد خلکو مجا هد یم ته ما نشی ورکولای
په پنستو می دی قسم وی ای دینمنه دینستون
ته پنستون نشی ورلای

(جنید)

سلگرو

ملگرو تاسو له شاعر خوبی غزلی غواپی
زددرد ید لە یم ترا خە تراخە نظمو نە لیکم
نا سو دحسن دنخرو میستی بدلی غواپی
زەد ژوندون دزپە چاودون درانە بارو نە لیکم

تاسو سندرو کی دسره شونیو جامو نه غوا پی
زه په شعرو نو کی دخوب زه گهی زخمو نه چیز
تاسو دستر گو اننگو نزا کتونه غواپی
زه دزره گو ته دربا ب سوی ره نه چیز
* * *

تاسو دخیال دنیا کی گر خی سر ولبانو پسی
زه دعمل دنیا کی او سم پر هرمه نو سره
تا سو دسر تورو چشما نے و پسی
زه مشغو لا کوم دسوی زپه داغونه چیز
* * *

تاسو زوندون دچا بتانو دغښونا بع کړو
زه قر با نیزه دانسان دخوشحالی په خا طر
تاسو خپل روح ایښی - تا بع کړو
زه برباد خوبن یم داو لس دسوکالی په خاطر
* * *

تاسو منزل دچا دغا پی لو نگینه پوری
زه به دا خپل دهمت پر تر کمکشان رسوم
ستا سو نظر خی دچا پیغله تر جینه پوری
زهدا غریبه خپله خاوره ترا سمان پوری
* * *

تاسو جانان پسی ساره سا په اهونه کوی
زددی مهان ته حرارت دخپل غیرت ورکوم
تاسو دتورو زلفو سوره کی خوبونه کوی
زه په دی سپینه ورخ دنیاته لو په ملت ورکوم

تاسو ليلا ليلا کوي خوشی خوبونه وينی
زه په الله الله وطن ته خوشالی راولم
تاسو دیار کو خه کی نوم او ناموس دوازه پر بین دی
زه په دی خاوره نوی دورد سیالی راولم

• • •

تاسو به تشو رنگینه خبره مست او سینی
زه ملا تبر لی د عمل په سر میدان ولا پریم
تاسو به وینه د وهمو نو دکخوبونه وینه
زه یم خلمنی او په د گر دامتحان ولا پریم

• • •

تاسو مجنون دژونده تبنتی دلیلادباره
زه جتون غواپم دژوندون دارتقاد پاره
تاسو به بی لو لی چی خوا نی ته، و نشی ور کپری
خما اشعار خو په گالونو سری لمبی و ذکری

اجمل ختک

فریاد

دلو یو لو یو قدر نونو ربه
یوه تمبا می اور یدی شی که نه
ستاد سکنی سکنی مانیام نه لوگی
دچاد زپه لوگی لیدی شی که نه

ستاد سیلیو توفا نونو په نو م
یو اسویلی دی در لیزل یی غواهم
ستاد خیو خیو سیندو نو په نوم
لیمه را ڈک شوہ خخول یسی غواهم

* * *

هسی نه چون دخو لی ایستبل کفرشی
هسی نه تاتم ڈر یدل کفر شی

* * *

ستاد جنت دنعمتو نو نه خار
زهدرته وری په جهان زاهم
ستا ددوزخ له لی مانو تو به
زهدرته دغه لی مان زاهم

* * *

دلته دگیدی دوزخ تش گر خوو
هله مو ستا ددوز خو نو خاشداب
دلته ددغو قصابانو خوراک
هله دهفو بناما را نو خوراک

* * *

نه مو خان تور کړ او نه سپین پاتی شو
نه دنیا شو نه ددین پا تی شو

اجمل ختک

لاروی

«پاخیزی روan شی او لری خای په نظر کی
و نیسیه لوبه او تنده په سکون کی ده
په حرکت کی نشته»

«الفت»

د پښتو ادبی نثر

يو ملکري لرم چې زنې خبری او
زېړه لهجه دده سره هما غسي مله
د لکه دخو شال سره چې توره او بیاضن وو.
د پښتو په نثر بحث وده ویل: «ولی
سر پسی خوبوی» خنګه یې غر
هسي ېې کړبوې په پښتو کې دا سی
نشر لز دی، چې دسپری تنده دی پری

مانهشی د ملگری عادت و چی لومبری
 به یئی یوه کلمه دراکت پهشان و تو-
 غوله اوپیا به یئی وروسته هغه خو
 هم که چاپو بنتی واي د هغه شرح
 ور کو له زموږ په ډله کې دېښتو
 شاعران او نائزان ناست و چې
 خامخا یې دملگری کلیه ځانوته چلنچ
 ګنهله اوپیوه یې وویل: «ولی دالفت او
 بینوا» په شرودى تنده نه که ما تیسری
 تانه لاما ر تین او تاګور له کومه کړو؟
 ملگری په څواب کې خپله تشریح
 داسی پیل کړه «دلو مړی پو بنتنی
 په څواب کې به دی ووا یې چې نه
 بینوا نشر لیکلی نه الفت او د دویمی
 پوښتنی څواب دادی چې دلامار تین
 هغه آثار چې موبه ته په تر جمهه
 را رسیدلی په خپله ژبه کې داشعاروو
 نه نشونه همده ډتاګور اولا مار-
 تین به شانی خارجې لیکوال دی
 چې زمونږ له نشر خخه یې داونکو
 ګودی جوړ کړی دی ژړا، ابدیت،
 کائنات، ماپو، هدیره، ګور ګو نه
 اه، اوف، طبیعت، سپوښی او داسی
 په زر ګونو نور قالبی الفاظ نه یوازی
 دابلکه قالبی او سو لید لی تخیلات
 په یوه مزی غیبری او د ادبی توهی)

نومور باندی کښیېر دی اود پښتو
دنثر په نامه یې چا پوی جا یېزی بری
واخلي او په لوستو نکو او شاگردا نوې و تپی.

دې بحث په دی څای کې نور ملګری
راوی پاریدل او دده سره یې په لا ندي
چول سوال او څوتاب بیل کړ.

س- ایا ادبی ټوټه نشر دی ؟

څ- نشر دی خو یواخی دنشر یوچولدی.

س- نو انتقاد په خه دی ؟

څ- نشري خویوا خې دنشر یوچولدی.

داقچی دنشر دا ډول درو مانټي سیزیم
دزمان بیلګه ده او دا خو به منی چې

اوسم ډچا خبره دریالیزم نه هم ود تیر
زمانه کې ژوئند ګوو. ادبی ډولو نه
ټولنیزی غو بنتنو سره پیدا ګیزی
اولکه نور عصری شیان ود ګوی
اوبيا مری. ستا ینه او بولله یې بنه
مثال دی چې یو وخت خلکو سره
مهران بری اخیستل او او سې لیکل
چا پول او لو ستول عیب ګنی.

دویم انتقاد دادی چې ادبی ټوټه
لیکوال له شعر ویلو پا تې ګوی.

س- داخو صحیح نه بنکا ری.

الفت ولې هم غوره نشوونه لری او هم غوره اشعار.

څ- شناسیس بنه دی وویل. که دی
دالفت نشر او نظم دواړه لو ستلی

وی نو به در ته بسکاره شوی وی چی که د
وزن او قافیی تو پیر په نظر که و نه نیول
شی دده نشر هم دنظم په شان روان
سنسیس او مسجع (مراد می مطنطن
او ترنم لرونکی دی) اود بورادوزر په
شان گلایمی دی. په بله ویناد الفت
نشر هم شعر دی خوزما اصله انتقاد دار
چی دالفت او بینوا په پیروی چیرو
لیکوالو چی دقا فیی او وزن په او نلو
کی ضعیف ود ادبی تقوه ته مخه و کره.
او په نتیجه که دا ټوئی دومره عام
شوي چی او سچی خوک دنر مجموعه
گوری یوازی ادبی تقوی پکی دی.
س—دانو خه ضرر لری؟

خ—لوی ضرر لری او هفه دا چی
نشر او نظم دادب دوه بیل چولو نه
دی او یوازی په دوو شیانو کی
شریک دی چی یوه یو ژبه ده (دواهه
چولونه لله ټبی خخه دمینځگری یالار
ښوونکی په توګه ګار اخلي) او بل
یی هنر دی (دواهه دهنر چولونه دی) خو
که ددی گلوبن سره سره دواهه چولونه
یو و بولو نو ګوا کی موبد دواهه چولو
په اهمیت اوه بیلتون په علت نه یو
خبر ساده مثال یی دادی چی تاسی
وبی یاست او په ګور یا په رستورانت

کی چوچی غوا پی نونه وا یی چسی
لېد چوچی راکه ادی لوری خورولوی
یم، یاد «خدای پار دی پلا ور اویه د
کولوموی شورماشور دی» هلتەصفا
جدی زین نثر استعما لوی.

په ادبیا تو کی هم دشعر تکنیک
دنرله تکنیک سره توپیرلری دلیکل
شوي نثر دتکا مل یوعلت داو چې
یوازی یه نظم دبشر تنده ما تنه

شوددژوند چاری، اجتماعی اړه یکی
اړتیا وی زموږ ذهن او پو هه دتاریخ
په پراو کی له سا ده بنه مغلق او
نغښتی ته اوښتی او همداسی هم زموږ
ژبه ور سره پرا خه شوه تر خو د
ذهن او احسا ساتوا و تجریبی تنو
او تیارو گوټه دویلو لار پیداشی.
ادبی توهه یادبې پار چهاله بدنه مرغه
ترو او سه په پښتوژبه کی پاتی ده چې
دادب یوه محدود چول دی.

دا وړی توهی په نوره نړی کې
خلک نور نه استعمالوی او خایی
لنډ و کیسو ناولیکو ناولو او نوروته
ور کړی دی چې باید ووايم زموږ په
هیواد کی دا چولونه لادخا پوړ و مرحلی تیروی.
پښتو نثر په پښتو نستان کښې
په نسبې تو ګه ډیر پر مختللي دی

په سلگونو کیسی او داستا نونه
په ریالیستیک سبک هلته لیکل
کیزی په داسی حال کی چی دلته
به یاد ملا لی او نورو زپو بابو لالو
داستان په را ڦیو کی اورو اویابه
دکلی دخان او بز گر هماغه بیخوند
لیکل شوی او یکنواخته لانجه سره له دی
بایدووا یم چی دادو چو له نثری کیسی
هم تر ادبی پارچو لوپی دی او لبر
تر لبره په ریا لیزم خو ظاهر کوی
س- دبحث د جر یان سره به دادر
سره و منوچی ادبی پارچی لله موده لو یدلی
دول دی او باید نثر لیکوال دھفی په
خای لندی کیسی او د کیسی نورو بنهو ته
مخه کپری خو او س دی لابل تبی پکی
و کپر و ته واپی چی ان د پینتو کیسی
هم عیجنی دی او هغه چی د خوا رو
مظلوما نو دبی و سواود خا نا فو
بدایانو دنا خوا لو بیان کوی دھفی
په باره کی هم واپی «په ریا لیزم
تظاهر کوی» داشنگه توجیه کوی؟
خ- په ڏیره اسا نی داخو به راسره
منی چی هنر ابتکار او تخلیق دی
نه پینسی او تقلید. که یو اثر دبل به شان
وی پیرامکان شته چی یوه له بله غلا
گری وی دا خبره په انگور

پلان او ديزاين، مواد او نورو شيانو کي
 هم صدق کوي . خوبه هنر کي داغلابي
 ژور تاوان لري او هجه داچي هنسرى
 غلاچي يو باري په ټولنه کسی رواج
 شمی نو دليکوالو ذهن لتهي ته بياي .
 په تييره نوي ليکوال دهر اثر په
 لوستلو غوا پي چي هما غسي شى
 ولیکي يو شا عر يو رنگين او هنرى
 خيال ورو زى او ورو سته له دى چي
 ديرى په ذهن پر تله او کره کپري بيا
 يى دشعر په جا مه کي ونغا پي او
 ټولنى ته بېي وها ندی کپري او ټوبيل
 دنر زوي په اصطلاح «مه جمع کوه مه
 سپاره خدای به بى در کپري په تياره»
 همدغه خيال په لپ خه لفظي اختلاف
 دخان په نامه چاپ کپري در یم ليکوال
 دا يى چي زه له چا نه کيم يم هفه هم
 دخپل او بزده شعر په گوت کي داخيال
 ځاي کپري داسى پښتو اشعار چي له
 داسى خيال ووچک وي لکه «نريمه پښتونه
 يمه بچي دپښتو نخوا يمه» ، او نوري
 داسى لاپي شا بې او س په پښتو کي
 ديرى دى او پښتو مشا عرى به له دغه
 خبر و نور شيان هلهو دير لپ لري .
 منم چي دخو شحال په زبه دابيانات
 هنرو، خو دبیا بیا استعمال سره

ذو مره سولید لی چی نور نو د نننی
افغا نی ذهنیت دبنکلا لوی علت دادی
چی دی غل نه دی تخیلات بی که هر
خو مره ساده و خو بیا بی هم خپل و.
که ددی مثال په نتر کی و گورو
نر بعین نتیجی ته ورسیپرو . دوههوله
کیسی په پښتو کی مروجی دی تاریخی
لکه دملا لی، نازیانا، میمو نی، ادم خان
اوردخا نی دا کیسی که خه هم په بیلو
بیلو سبکو او ترتیب لیکل شوی وی
خود ماشپری سر هماغه یو دی او
هره کیسه په خو کر بنو کی لنه یدای شمی.

بلهول چې بحث کول پری گران دی
زموره معاصری کیسی دی چې د
لیکوال په انگیرنه دافغا نستان د
تولنیز هدو نی انخور وی . مادا دول
کیسی په غور لو ستلی دی او وس
بی هم لولم خو گورو به چی په دغو
کی هم دتقلید چاره په هماغو مره
شدت روانه ده لکه په هندی فلمو
کی چی بی گورو. په هندی فلمو
کی داخلور عنصره گورو:

۱- هلك او نجلی (ددوی تر منځ دروا باطو
لیندی چی په تد ریچ پرا خینی)
۲- دبد معاش «بدماش» مدا خله.
۳- د هلك او نجلی دبد مر غی
دوره غلط فهمی، ژړا، انګولا .

٤- دبد معاش مرگ یاما تی اود هلک کامیابی.
 په پښتو کیسو کی دغو خلورو
 عنصر و خخه دری هرو مرد وی.
 ۱- کو نده، یتیم، بز گر
 ۲- خان، هلک، حاکم
 ۳- بد مر غی

تر دی شایه انتقاد یوا خی دعنان
 صرویه محدود یت اود مو ضبوع په
 یکنوا ختی دی. خودلته یوبل انتقاد
 را خی او هغه داچی دکیسوهر بز گر
 دبل بز گر په خیر هره کوننده بلى
 کوننه په خیر او هر یتیم دبل یتیم
 په خیر دی او ان دیوی کیسی کوننه
 دبله کیسی دیتیم په خیر دهد انور
 عنصر و نه بی، هماغنسی در واخله،
 خبری، کپه و په او ټول شیان یسی
 داسی ورته دی لکه په یوه فابر یکه
 کی چی جو په شوی وی. همدغه څای
 دی چی له دغسی کیسو نویووا لی
 (ابداع) او ابتکار سلبیبری اوورسره
 جوخت بسکلا او هنر یت هم ورخخه کله کوی.
 س- نو ایاداسی کیسی درستی نه
 دی؟ رښتیا نه دی؟ رښتیئنی نه دی؟
 څ- د نصیحت او تبلیغ په توګه
 داسی کیسی درستی دی او کیدی
 شی چی په سیاسی تبلیغاتو او یوه

آنی اید يالو ژیکی مر گز ته دخلکو
په زاجلبو لو کي ور خخه استنفا ده
وشی خو که مراد یوازی دادی نو
سیاسی نطقونه او بیانی او موعظی
چی دبلاغت خیال پکی سا تل شوی
وی تر دی ډیری اغیز نا کی وی دا
کارد سیاست له لاسه بنه پوره دی.
ادب سیا سی تبلیغ نه دی که خه
هم دواړه دټو لنی چو پړی کوي.

س- نو ستا سو په نظر ادب باید
علمی تحلیل کړی؟
خ- نه علمی تحلیل تر ادب نه
سا ینس پوه بنه کو لی شی.
س- نو ایادیب باید ټول واقعیتو-
نه په افاقتی ډول تر کیب کړی؟
خ- نه داکار دفیلیسوف دی.
س- نو د لیکوال وظیفه خه ده؟

خ- دلیکوال وظیفه دټو لو علمی
فلسفی او اجتماعی او زبنتو په
رنا کی دیوی ژو ندی او رښتو نی
تجربی راسپې ل دی. په بله ژ به
ددغو او زبنتو نو ارز یا بی دانساني
تجربی پر تله دلیکوال دندده ده. هیچ
شی په خپل نفس کی بینکلې نه دی.
دانسان دی چی دښکلا مهک دی.
هغه شی چی دانسان ژو ند غنۍ
کوي، هغه چی دانسان جسمی او

معنوی تنده ماتنوی هغه چی انسان
له تیاری او گو نگوا لی او نا پو هی
شخه راو باسی هماغه بنکلی دی.
دھر بنساغلی ادبی اثر داداسی یوی تجربی
اظهار دی چی دانسا نی ژو ند دلاری
په مسثالو کی یو بل مثال زیا توی.
س- ایا زمود لیکوال دا وظیفه نه
تر سره کوی.

خ- په مجمو عی صورت نه (البته
استننا آت شته) زمود لیکوال معمولا
یوله بل شخه ډیوه غلا کوی او هغه
هم داسی ډیوه چی له شغلی شخه بی
لوگی ډیر وی.

س- نوسه تا سو په نظرد بنه نشر
خصوصیات شه دی؟

خ- که تاسی فکر کوی چی زه به

روايم چی بنه نشر هغه دی چی
لنډی جملی ولری، الفاظاو هډونه بی
ګلالی وی، په لوستو نکی اغیزه وکړی
نوجه یې تیرو ته بی. دا یوله نصیحتونه
دی چی دانشاء په مروجه کتا بو
کی ډیر رواج لری خود نښی منځ نهولی.

لومړی باید ووايم چی دلته زمود:
مراد له نثره ادبی نثر دی نه موعظی
مقالاتی، نقداو نوری نمو نی. ادبی نثر
به مثلا یا لنډه کیسه وی یا به ناول

وی یانا ولگی. (دهرا می موضوع چی هفه هم نشردی بیل بحث غوا پی.) او سره هفه عناصر په لنهه تو گه و خپه و چی د نشردغه چولو ته هنریت ور کوی.

۱- تخیل - یوه کیسه باشد تخیل.

ولسری د کا مری په خیز دیوه واقعیت یبتول هنر نه دی ان په چیر بنه انثور کی هم گتونکی یوازی یوه یادوو تکو ته متوجه کیزی. په بله ژبه موب په لوستو نکی یاکتونکی ټول چاپیر یال نه شو ورتپلای تخیل دعادی ژوند له تجربو خخه هفه برخی اخلى چی ده ته غوره بنکاری او دی غواپی هفه له نورو بنیاد مانو سره وو یشی.

له تخیل خخه مراد خیال پلو او چرت و هنه نه بلکه دوا قعیت درناوی دی په بله ژبه دیوه عادی او ور خنس واقعیت بیان هفه وخت هنر کیدلای شی چی یو لور انسانی ارزښت، یوه خوبه ارزو، یونا سپرلی ارمان او یا دنبیادم دنورو بار ڏښتو تجربو سره سمون و خوری یو ساده مثال په لنهه کې و گورو.

«دماز دیگر اورو نه بل شول» دادیوه واقعیت بیان دی او تردی خایه یوه بنه عکاسی ده. دمازد یگر داورو نو په لید لو سپری ته چیر شیان

او تجر بى په يادېرى بز گر سېرى
 چى له کاره راشى، شپون چى رمى
 راپنلىي گپى او د سير ليو اوورغومو
 بغار او داچى هرورى دخپلى مورپسى
 گرخى هغه مروپى چى دشپول په
 سېرىي او داسى نور بىلى بىلى خاطرى
 چى ددى لنپى پاور يدو يا لوستلو
 دېيلو بىلۇ تجربو خاوندانو ته پىدا
 كېرى خو بىا هم دايىه عكاسى ده اود
 هنر مر حلى ته لانه ده ننو تلى ڭكە
 چى سېرى نه پو هېرى چى دلنىپى
 مطلب په دغۇ ۋو لو تجر بو او خاطرو
 كى دكۈم يوه پارول دى.

«زەخوارە نا سىتە مىر ور پىخلا كومە»
 دغلىتە نود لنپى تخيلى بىكى رى
 او موب لەسر گردا نى او ترور تىا
 خلاصى او د مازىيگراورونە دېنىيادىم
 پەيوى تجربى پورى تپى. گوپى يوى
 عادى ورخىنى تجر بى ته درنـا وى
 ور كوى. كەدا خېرە داسىي واي:

زما مىن مرور شوى او زە يىپخلا
 كونو ته هىخە كوم. نودايىوه عكاسى ده او
 تخىل پىكىنى نەو. دەمدى مثال پەرنىا
 كى نو بىكىارىپى چى داسى نىغە
 او زىپىنە وينا چى «نېيمە پېنتۈن يەمە
 بېچى دېپېنتۈ نخوا يەمە»
 يادا «زە خوارە بز گر يەمە او وېزى»

الداسی نور نظمو نه چی متنا سفانه
په بینستو کی چیر دی ده نریت خخه
بی برخی او بوازی دکله په سو یه
لایی شا بی دی. کیدی شی چه داد
خنکو دسیاسی شعور درا ژو ندی
کولو سره مر سنه و کپری که خه هم
پدی کی هم شک لرم خوده گی تیری
لنه هی تخیل پکی نسته.

ابتکار:

هر هنری اثر یو نوی شی دی او
که نوی نه دی نو غلا ده. دا کلیه و منی
نویه زغره و بیلای شم چی که موجوده
بینستو منثور او منظوم هنری اثارله
هدی نظره سا نسور کیدلای هر
کدره به دشاعرا نو او اشاعرو شمیر
ابنیوی. دابتکار خخه زما مطلب
د هاظو نویو والی ندی بلکه دخیال
ا جر بو نویوالی دی. زامور په ټولنه
هره ورخ پهزر گو نو پیننسی
پیسیزی چی ده نر مو ضوع کیدی
شی زمود لیکوال مجبور نه دی چی
د کولی پیننسی بوازی خو محدودو
تفه بوته راساده کپری. دغه خوندوري
قی چی موږ دنپری دنپرو
لکوا لوا لوا لوا یوا زی

په دغو څایو کی نه پیښیږی. حتمی
نده چې بحروفه، موجودنه، کاډګستران
پارونه شابونه، برېنځای نجونی الوتکی
گپ ندی موټران او داسی نوری غر بی
صحنی په کیسه کې راشی. زموږ په
محیط کی داسی تجربه بی شتله چې
شا هکارونه پری لیکل کیدی شه او
دافسوس څای دی چې دا تجربه بی
داخیالو نه او دا صحنی خوک نه
راسپېږي. دیوه منقد په نظر مجسمه په
چېره کی مړه پر ته ده او د هنر مند
عیسی و زمه پوه غواړی چې هغې ته
ساهورد کپری او ژوندی یې کپری.

س- ستا سو تو صیه د نشر لیکو الوته خهده؟

۱- دادې په ټوټی یه څای کیسه و لیکی

۲- کیسه دلومړی لاس له تجربه
څخه و لیکه نه دبل چاپه تجربه.

۳- واقعی تجربه بی که در نو لی
نه شسی نولو تر لزه بی تحریف مه
کوی. په ماشوم دلویانو خبری، په بز ګر
د فیلسوف نظریې او بیان په اوښد
لاری بارمه پې (تحمیلوی).

۴- کیسه په تیره زمانه کی و لیکی
د (احمد ګور کی ناسته دی) په څای
(احمد ګور کی ناسته) راو پل تاسو

انخور او تجسم په گتهه تیئر شی.
که ستاسو دکیسی عمومی هدرونه
یوبنې خیال افاده کړی هماغه هنردي
البته دسم انخور دپاره په الفاظو
کې دقت په کار دی.

۶-د، صفا تو، په ځای، اسم، استعمال ته هڅه و کړي (ښه سړی) په ځای دده طبیعی ښه سړ یتوب پیشکاره کړي.

بنه سپری خو ستما سو حکم دی
 بنه سپری یتوب پهوا قعیت کی و بنیی
 چی لو ستو نکه پری قانع شی. دا
 سپری له بیلو بیلو تجر بو سرہ
 مخ کری چی خنگه خیری. لو ستو
 نکه ته حق ورکری چی پچلله افاقی
 قضایوت و کری.

۷- دکیسمی په پای کی نتیجه په الفاظو کی مه اخلي بلکه کیسمه داسی راونی چې لوستو نکی بی له دی چې هماغه یوه نتیجه ترى وا خلی بله

لارو نه لری.
دملگری په استند لال کې دبحث

وپه تکی چیر شته خو دده اخره خبره
می چیره خوبنیه شوه چی ویل یسی:
داسی فکر مه کوی چی زموږ محيط
بیخو نده دی او په زړه پوری پیښی
چی په لیکلو وارزی نه لري. زه په
زغره ده وايم چه زموږ په ټو لنه کی
پر له پسی په زړه پوری کیسی
پیښیږی. هغه تجر بی چی زموږ خلک
ورسره په اخ وړب دی دهو مراو-
شکسپیر دکیسو اتلوا له شر موی.
زمور زخمو نه زموږ دژوړو درو په
شان ژور، زموږ همت زموږ دغرو په
شان لوړ، زموږ طبعه زموږ دکانه واو
زوزا نو او زموږ دشپری په شان
زېړه ده. تشن یو شی چی کمبوده
لیکوال دی چی له همدو خښتودادې
شا هکار مانۍ جوړه کړی بیا نو هیڅ
دلیل نشته چی زموږ لیکوال دی په
ادب کی دئو بل د جایزی تمه ونه لري.

شپون

زور فکر

ستره گهی یی مه خلا صوی! کوم
بنکلی مخ به ووینی لیونی به شی،
میخا نه بهو گوی مست به شی.
خان به ووینی خود بین به شی،
دبل عیب به ووینی بد بین به شی.

پریز دی چې ستر گې یې پېتى وى
اوچه نه وينى، گوبىنېن د کپرى چې په
بنو او بدو پوه شى او خە زدە کپرى
کەدى دسواو او علم خاوند شىو،
کەدى په سەمە لار روان شو، گەدد
بنواو بدو تمىز و کپر بىاباھ ستر گى
پرانيزو دستر گو پردى بە يى غوشى
کپر دستر گو غېرۇ لو اجازە بەھور
کپر. پخواله و خە ددە ستر گى مە
خلاصوی. دى باید هرخە په پېتىو
ستر گو قبۇل کپرى او سېپىن ستر گى
نشى دى با يد هر خە دزە پە
ستر گو وينى او دسە ستر گى يى تېلى وى.

الفت

زه لیونی یم که دی

زه یې وینم چې د هلا کت رخاھ په
غایهه ولاړ دی ور لوېږي، دده فکر
نشته سترګي یې په اسمان کې دی.
زه چې فکر کوم را ته وا یې ته لیونی
نوزه لیونی یم که دی؟

دېتىيم او کو نىدو پەغۇنبو يىخپىل
 سېپى ماھە كپە او د بىيۇزلىو لە وينو
 يېنە خا نته گلستان جوپە كپە. زە چى
 قۇزته دا غەمگىنە صحىنە تمىشلۇم دى
 تىندى ترىيو كپرى وايىي تە لىيونى يى. نۇزە لىيونى يىم كەدى؟
 زەپە خېلە ژېبە غېنپېم دى نەپو-
 ھېپىزى نە غواپى خان پېرى پوھ كپرى
 پېر غۇزى يى دانى دى پېر خۇ لە مى
 لاس كېردى وايىي تە لىيو نى يىسى
 ماغزە زىمادى فکر قدرت را كپرى
 خو چى غواپىم ازادانە فکر و كېم دى
 يى مەخە نىسى وايىي تە لىيو نى يى.
 نۇزە لىيو نى يىم كەدى؟
 پەزىز دەزەن، غۇپە مالى، تەملقۇنە
 او بىي حقىقەتە خېرى اورى خۇشالىپىزى
 خۇزە كەيىوھ خېرى رېبىتىيا ور تەو كېم
 پەقەر شى وايىي تەللىيۇ نى يى.
 خو مەحدۇدو بىنگلۇ تە و گورى
 فکر كۈرى چى وطن گل او گلزار دى
 او وۇيپە خۇزە دلۇخ لغۇ بى كورە او
 بى او رە قوم حال ورته بىيان كېم.
 پە بد نظر راتە و گورى وايىي تەللىيۇ نى
 دېپەلىنى واكىنە، تەقىضاوت و كپە!
 لىيونى دارالمجا نىن تە واسىتە او لە
 مەمە خىخە بىل كار وا خەلە.
 بىنوا

لاروی

مورد دخپلوا کوروی نو له خنگه
په دیره کی ناست وو.

له پاسه یولار وی راغه دوئی چه
نه بیه چهه و بلگوله له ملا نه بیه چوچی
پرانستله او له خه شی سره یسی
په خونندخونند خو پله مورد و بزی تبری
او هغه چان موره کړ او یخی او به یسی
و خکلی. موره روژه وو هغه بوزمو خکه
چې په مسافرو باندی روژی نشته.

لاروی وویل: ماته دخو پلواجازه
شته او تاسو ته نشته.

ماته خدای خواوه او ویه روا کپری
دی په تاسویی ایسار کپری دی.

داد خدای قانون دی ددی قانون په
رمز او معنی پوهیدل پکار دی دخدا

کارونه بی حکمتنه ندی. تاسو ددغه

عملی تعلیم په اصلی معنی بشه فکر و کپری.

تاسی ولی ورزی یاست اوذه ولی موږیم.

زه په کار او مقصده پسی روان یم

او تاسی خلای په خای پراته یاست.

ستا سو حر کت پند دی ځکه یی ورزی کپری.

تاسی دخدا قانون منلی دی مکن
پوه شوی پری نه یاست.

زه راو ګر زیدم چې تا سی پلډغه

راز پوه کپرم او له لوړی نجات و هومی.

پاخیزی روان شی او لری خای په نظر کی و نیسی.

لوړه او تنده په سکون کی ده په

حر کت کی نشته.

الفت

دېنېمېخى ياران

دېكتىيا نه را غلى يو خانو كوياخ
برىتو نه يى واو ھېبل سىرج گوت
يى اغۇ ستى ۋۇدرى خوانان ور پسى
روان وو اوداسى بىكاريده چىدى
دەغۇ مشر دى دېمير ويس مىدان
سر ويس تە وختل او زماسرەودر-
يدل خو كىۋەكى وى او هە خە چىد

خان ملگرو ناستو خلکوتە پەسترگو
اشارى وەکپى خوک پانە خىدە چى
خان تە ئاى وە کپى . پە بىريکوت
كى يو سپى لە سر ويس خخە

بىكتە شو دخان ملگرو غۇ بىتىل چى
ھەنھە سىيەت دخان دېپارە وسا تى خو
ترخو چى دى ور سىيە يو ھېپىھى
پولە كا بالي ھوان پىكى ناستۇ.

دخان ملگرو وغۇ بىتىل چى پەزور
ھنك پاھخوي خو خلکو ور پسو رى
وختىل خان تراخرە ولابى پا تى شو
ازدى دېپارە چى بى ستر گى دىرى.

ويس پە كابليانو ونه لەكىپى لەمۇزىر
خىخە يى دبى ندى منظرى نىندا رە كۈلە
پەھمىدى شېھ پە انتر كا نتى نىتىل
ھوتىل كى دجاپا نى نخا گرو دو لىس

ـسىزە چەلە چى دو لىس واپە نجونى
وې پە نىم بىر بىنلە بىنە گەيد لىسى د
پىكتىيا خان دەميو ند وات پەپار تمان
كى پە يوه شلىيد لى كەت پىروتۇ دـ
كىتمەن او خىسکو اتنى ور باندى جوپۇئـ.

دسىپىن غەرە پە لەن كى دكۆ تى
خىلۇ پە كلىكى پلاز زوى تە ووپىل
ھەلە بىچىھ لە شەھە ھە زما غۇزىز
تۈپىك راپە. بىتاواي تە كېبىينا سـتـ
زىنگ نايىل او مەروپە يى خىنگ تە

کینبوده او د ټو پک په پاک کو لو یې
 پیل و کړ زوی یې وویل داو لی باکوی
 پلار یې لویه کیسه ور ته شروع کړه
 او په اخو کې یې وویل. بچېه پر نگې
 لامې نه دی بیابه دغزا وخت راشنی
 تا ته به هم بلی میاشتی ته یو ټو پک
 واخلم، زوی یې وویل: ما نه نغدی
 روښی را که زه یې چپله اخلم کله چې
 یود میاشت پس پلار زوی ته روښی
 ور کړی زوی یې د ټو پک په څای
 ترا نز یستور رادیو واخیسته.

دخان اباد دساپیود کلی په جومات
 کې په ډیر شور ماشور بحث د جمعی د
 مړی په باره کې د یوملا ویل چې کله
 مړی د جمعی په شپه بنېغ شو نویووه
 جمعه یې بلی ته سپا ری او د مړی
 د پاره ټواب لړی. بل ملا وویل چې
 که په دی شپه بنېغ شو که بنېغ نه
 شو مقصد چې په همدي شپه مړ
 شو. اعتبار مر ګ ګرددی نه خښیدو
 لره. یوسپین ښیری بز ګر پری راه
 دانګل (ملاصا ییانو زما خبره به
 کتابی نه وی پیتاوی به وی خومر ګ
 یې بهتر دی)

په همدي شپه دا پو لو سپر لیسو

له سپو زمی خخه دخمکی دو گسرو

سره رادیو یی خبری کو لی.

په گونه کی یی ناوی روانه کپری

واهورا ور پسی روانه وه. د تو پکو

کپه هارویوله بله خخه دخمه کیدل چاپه

کی یمنه الوئحول کله چی دانخه گل خان

له گلا تیر یدل دهقه ناظرا تو یی

مخه نیوله اوورته ویی ویل په موب

کی تیره هفتہ مهی شوی دی نوبه

کراوه تیرینی دواوه له خلکو نه چا

ورته وویل.

خه کاکا زمونن ستاد مهی سرمه

کاردي بیا یی من خپلی دلی ته را

واهراوه هلکو یو پکوا بهم و تزوره دکپری

د تو پکو سره سم دخان دکلا له تیر

ک بشو خخه بات په چلیدوشو. دوی هم

ورته له لاندی سنگرو نیو پدی پیښه

کی خلور ددوی مه شول او یود خان

زوی ولگید.

په همدغه ورخ په افريقا کی یوچا گتر

لکیا وو دیوه سپری په گو گل کی یی د

بل سپری زره ک بشو ده په بله ورخ

دا سپری رک روغ و.

کوچی په او بین سپور او بیښه یی

پیښه ییلی پسی روا نه وه و پو کی

ماشوم نهی په شا او یویی د خلورو

میاشتو په نس کیو دری ور خسی
 یی په همدى سرک مزل کپریو اود
 خلور و نورو ورخو لار پا تی ود سهار
 یولس بجی وی.

په همدى سهار یوبل کو چی چه
 دهقه نیکه هم کو چی واو پلار یی په
 کابل کی میشت شویو او خپل
 زوی یی په پیسو په وا سطو او
 کوبنبن دتحصیل لپاره خارج ته
 استو لی و له خپلی سو یسمی بشخی
 سره وروسته دسههار له ناشتا له
 کابل خخه په خپل موفر کی دکندهار
 په لور روانو.

شین ستر گی لور یی دکو چیانو
 په لیدو له خو شا لی په سیسته پورته
 پور ته غور خیده کله چی یی پلار
 دکو چیه په شاد هفی بچی ولید چی
 په په و نه کی تپلی ونو دستی
 یی خپل موفر و دراوه. ژر یی خپل
 کامره وا خیسته اوله کپ کی خخه
 یی د بشخی عکس وا خیسته. کوچی چی
 په او بن سپور ورا بنکته شو اوموفر
 والاته یی بنکنخلى و کپری خودا تعلیم
 یافته کو چی په پینتو نه پو هیده
 او یو اس گون لوت یی هفته و نیو
 هفه لوت خیری کپ.

داريانا دائيره المعارف دريم توك
په قول: اصحاب کهف یوه و په ډله وه
چي له کفارو ځخه تښتید لپي وه او
خانونه یې په یوه خمخي کي ايسار
کړي وواو هماغلته خوب و پي ووکله
چې راپا خيدل یو الله بله پوښتنه کوله
چې موره خومره وخت ویده وو یوه یې
وویل: بنایي چې یوه یانیمه ندڅمو
خوب کړي وی کله چې یوله دوی
ځخه دخوراک درا نیو لو په غر ضن
ښار ته څي او پیسی دو کا ندارته
ورکوي نو هغه ورنه وانې چې دا پیسی
نه چلیږي په اختر کې دوی پو هیزې
چې یوه ورڅ نه بلکه په پیز یو پیز یو
ویده پاتنی شوی دی.

شپون

د هیلهو بهیه

خه کوي فکر دی چيری دی؟ بو ټو نه
دی را ته چتيل کړل؟ خپله یې پاک
که. دی مرداری لمنی سره، شل متنه
دخیری نه ډکه!

دسر و یس په تنګه فضا کښي
دا خبری ده ټې بشخی د خو لې نه
داسې په بېړه او غصب وتلي چو
ماویل بیا کوم غل ګیر شوی دیخوا
اخوا ته می وکتل.

خوا ته می گورم یوه بوجوی بشجه
ناسته ده پښتنی جا می بی په خان
لوی پیته می یاه غیب کی تینگ نیولی.
دشرم او خور نبئی بی په منځ لیدل
کپری شو نهای می رپیو .

دکھر او غصی لپ لی ستر گو
سره هغی ته گوری چی شو نهای بی
لانبو ری او په تریو چندی بسیر او رته کوی.
کله مانه گوری کله خپلی لمن ته
چی زماد کا لو سره نز دی ده. په
ویره داسی چی کشخلو ته په
ته ده .. غن بی خیر ورو او دم چی
زگیر وی ته ود ته دی ! جارا ! لوری
چتله می کړی . ستر گو کی بی غمجنه
بر یېنسنا خلپیزی او سپیری یې بنسکاره
کوی منځ بی دخو ېنه تک تور معلو .
میزی هلوو کی بی وتلی کا لې بی خیرن دی .
لاسو نه بی دخیری او چاود نی لاندی پت دی
گوتی بی کلکتی او ما تی بنسکاری
پښی بی لو خی دی دېنسو گوتی
بی هم توقی توقی دی .
شدو نهای بی وچی دی خو مهر بانه
مسکا بی خلا صوی .
داسی ژوری سار او با سی ته
به واپه دلپه مانه نه بی راو خی .
پیته بی تینگ نیو لی ته به واپه
یوا خنی اولاد بی په غیب کی ورته پروت دی .

کلک اومات نو کا نو ته یی گورم
بیا می خپلو نو کا نو ته پام کیزی.
دسره او بو یینبنده رنگ نه یسی د
وینی بوی خنی.

وچی او سپیری شو نللو یی فینم
بیا می خپلو شو نللو ته پام کیزی.
دسره او بین یینبنده رنگ نه یی دوینی بوی خنی.
دگر یوانه خیری نه یی هنی ور خنی
می ستر گو ته دریزی چی تو لسی
اند یینبندی بهمی دخیاط دکان کسی وی.

او په هما غو مره تلو سه او
وسواس چی دا خپلی را تلو نکنی ته
لری ما به خپل کمیس ته فکر کاوه
او سپار بستنی ته می چی د کمیس
گریوان باشد خومره الوخ وی او لمن
یی خومره لنده.

همدی تو پیرو نو خورو لم چی
زگیروی شافته خبری بیان خورو ته می
راغلی دا هیر عمر شو چی په گیله
می بد خو پدی تما مه ورخ همدادی سو ذی.
پاکتر ویلی: معده دی ژو بلده
تا سی خو به خود پو هیزی پوهه خلک
یاستی گیله چی دو مره تشه وی
خامخا به زوبله شنی لوری، خدای که
می دادری شپی مهی خولی ته ور په وی
شو نهی بی بسو ری او زه دومره
پوهیزیم چی غوتیه شوی خبری بی

پس له چیری مودی نه پرا نیزی
 خو نه پو هیپم چی خه وايی.
 اوژه هفه کلک او نا ویپی پو لی
 ته فکر کوم چی زه اودا بی بیل
 کپری او لری سا تلی یو.
 دا خواره من یضه ده شو نهی بی
 له لوپری رپینی اوژه خم چی خپلو
 ملکرو سره (پارک) کپی بو لانی و خورم
 خکه دکور چوچی یو نوا خته شوی
 ده زپه یی راته وهلی. خدای خبر
 زماد شو نهی غوره او بر یبننا به
 خومره شو نهی و چی کپری وی.
 زما من بنت به خومره نوری گیهی
 ژوبله کپری وی. داخواره کپری و رخ
 یوی مری دپاره لوشی پنیه گرخی
 یوه مری به لاس ته را شمی خونه بی
 پنیه داغزو لاندی بنکا ری او نه بی لاسو نه.
 اوژه په ربیتیاد رنگینو خرا غو نسو
 بر یبننا اود تیا ره ژو ند رنگینو
 پنده کپری یم او ددی دژو ند په منع
 بی راته پو ده خپرو لی.
 • • •

دنگران غضبنا که او از د خپلو خیالو
 نه می ویپسنه کپری.
 - ژرکه پیسنه وا که.
 - نه لرم زویه.

نگران هما غسی چی خپله په کلو
 کلو دتل شوی او خوار شمیل شوی
 دی بودی ته په حقا رت گوری
 -زد کوه را که پیسی دی.
 بودی د خل تکری د گو بنی نه
 یوه غوته خلا صوی
 ـداده زویه یوه شا نزده پو لی
 لوم وا یو خله.
 دنگران چغه دبو ھی وچ بارخو-
 گان لر زوی .

خیرات را کوی، چی نه یی لری بیا
 خنگه معتبره نا سته یی بی تر بیی
 پا خی چی دا نوری کینی.
 بو ھی په خلاص تندی ور ته گوری
 زویه ستی یم پینو ته می گوره
 کری ورخ می لار وھلی.
 دلا سه یی کشوی. پا خه داخو کی
 ستا دیوی شا نزده پو لی دپاره نده
 جو په. بو ھی دمو تر غو لی ته
 لویزی پیتھی یی د غیری نه لری غور خی.
 اندی دموقر کی تر پینسوندی تیتی پی.
 ولا رو خلکو خوک خپله لمن تکوی
 خوک بو تان پاکوی. او بو ھی چسی
 تبه وا یی اولاد میری با ندی ناسته
 دهور ته کلکه نا سته ده.
 شو نهی یی هما غسی رپینی.
 تندی یی هما غسی خلا صن دی.

خو زه يي دستر گو دمپا او گتسو
شاته يو بهيرويينم دنا اميندي، تر
شاد هييلو خپي. خدازده دومره او په
يي د خو مياشتو دپاره گپري وو.

اود خو نوري وچو شو نيو تنده پري ماتيده.
اود خو مره گپراو او زپه چاوه دنسی
خخه لا س ته را غلى وو.
بوجي پو هپري هوا بو چي

خبره ده او کلاره نا سته ده او په خپله
لمن کي تو لوی.

خو چيرى داسى بو چي به ورتللى شى.
چيرى وچى شو نپى به هماگسى
وچى خاورو لاندى شى.

چيرى گيدى به ژوبلى شى.
خلك به لە لوبى مرە شى.

خو يو شى به هيچكلە لە مينخەلار نشى.
هوا ددوى هستو ونكى قدرت او
دومره به پە خاي لابى چى دورا-
وننكو ورا سته بنا ودانه گپري.

دبو چي دهيلو خوا نى خپي به چير
غور خنگو نهمست او داميد سيندو.

نه بە يو چيرى شا پى خپو بى گپري.

هو. موري! ستا دهيلو بهير نەتم گپري،

پور خوله می لاس مه ذیسهه

پری می بده چی خپل دردو نه درته بیان کرم.
زه تا خپل دی سست گنهم - خوته
هم زما ار زو گانو او پتو درد نوته
په سپکه ستر گه مه گوره هیبحکله
زه تا ددردا غو او غویه ما لی په
الفاظو نه غو لوم.

زه دخپلوا خبرو په مقا بل کې
ستا خخه دصلو انتظار لرم خوهغه
بیدرد صیادته ولی خه نهادایی. گوره
دخپل نفس خوا هشن دپاره یی هغه
بنکلی مر غې په قفس کې سا تلی ده.
دا مر غې با ید ستاد بو ستان
زیبواي پر یخه چې او د قفس کو نج
کې غلی پر ته ده.

مات گړه داد قید زوړه او ت سور
قفس مات گړه او دا بنکلی مر غې
آزاده گړه چې:

ستا بو ستان ته بیا رو نقود گړی.
اه! ... پر خو له می لاس مانیسه
بری می ږده چې خپل دردو نه
در ته بیان گرم.

دی خو نخوا رو لیو / نو ته مه خانده!
دادی ستا په رمه یې خپری سری
کړی دی اولا نوری هم ستر گې
سری دی.

خدای دی نه کوي چې دشپون
ستر گې بلی خوا ته شې گنه دارمه
خو هدو خدای پیدا کړی نه ده
لاس لاخه چې وینه به یو هم مخکې
ته پری نږدی.
مهر با نه شپو نه!

مه پر یزدہ دارمه دلیوا نو په مخ
همداسی مه پر یزدہ ، دارمه ماوتا ته
سپینی شیدی را کوی او له و پیو
خخه بی پاسته او نرم پو ستینان
جو پو وو .

دالا خه چی که ضرورت شی
خپل خان او ویشی هم زمونبز مخکی
قربانوی .

نواه! پر خو له می لا س مه نیسه
یری می زده چی خپل دردو نه
در ته بیان گرم .

بینوا

دولسندور غاري

زما په هفو سلام وايه
چې د مابنام چوچې داو بشکو سره خورينه
هلتنه په هفې شنې درې کې
لامه د (ليو نې) خوان سو زونکي
 او از انگازه کوي.

دغرو په لمنو کې خر خو او په
دبستو او رغو کې خو دېږي.

او بیا ددبنتی په منځ با ندی د
سپکی ټیزمی دوزرونو دپا سه دسیند
دمسنو څو په سینه بنو ریبری
هلهه ددرو تر مینځ په هغه کو چنی
کلی کی چی سیندنهور خیر مه پروت
دی دتور لیونی په زړه پوری لو بی
لا خپری دی.

د کلی بیغمو وړو دخندا او چغار
نه په ډکو خو لو کی،
د هغه خوا نی نجلی په چوشو-
نیو کی چې منګی یې په اوږد سیند
ته په خیر گوری اود باها سکو په
څو خپلی تیری ور څی بیا را مومی
اود نا مرادی خوا نی هیلی یې دکوبی
په ژوند انځو ریزی د هغه خوان بزگر
په مسکی خیره کی چی ستر ګی یې
څمکی ته نیو لی اود ګټو په تمه
کړی ورڅ په خو لو او رنځ تیروی.
د هما غه خوان شپون دشپیله په
لپزا نو پر دو کی چی دستر ګو
لید یې دغرود خو کو نه او چتینې
اود شنه اسمان په پراخه سینه
پریوزی اود کلی دخاو رینو دیوا-
لونه دبر سیند په غور څنګو نو
لوینې، دزپی بو ډی په پریشا نه
اندیشنو کې،

چهی هر گو نئی دلو بی خا طری
زو ندی کوی او هر خاچکه بی داوینکو
سلسلی ور په یاد وی او دلته هفه
هابنامد خان صا حب په هفه زیپه
ماهانی کی لو په میلمسنیا وه.

دنبار نه میلمانه را غلی مشران
بدها یان را تول شوی وو،

در نگینو خرا غو نو بر یینینا د-

سپینو کتھارو نه دکو خی په پتو
اوئیارو گوئو نو خو ریده دسازاو
لو بو اوواز دکلی غلی اوویور چلی
فضا گوہ وده کری وہ.

خان صا حب هغه لوی هنر مند
 چې استاد دی اوهر چېرته هم نه
 څئي دی ستری میلستنیا ته راویستنی و
 څانګړي تخت بیی ور ته در و لی و
 دا هنر مند ډییر با غیر ته و هیش
 چېری بی په پیسون ساز نه کاوه ځکه
 خان صا حب ور ته دسرو نه امیسل
 جوړه کړي و چې غاری ته په ډاچوی
 داخو یو انتیک شنی وو. هغه به بیې
 مانه . انتیک شیان د مشرا نو
 خوښیښی

دکتارو لاندی د کلی خلک په تمہ ناسیتو.

خویند وری سندری و وایی ؟

دی به دتوار لیونی سندري له یاده
ونه پاسی؟

دچک چکو آواز دیووا لونه لر زول.
بنا پیسته موده تیره شوه چی نامتو

هئرمند په سندرو پيلو کړ.

حوانانو واره یوبیل ته کتل

هريوه په شكمن او گمانی زره

پخپلوا ماغزو زور اچاوه .

زہ بہ نہ پوھینم ۔

زماپوهه ددوی نه چیره کمه ده.

دا خو بل راز سند ری دی.

داخو لوبي نشي ويلى.

دکھارو اخوا انگر کی چیہہ چتیا

و ها و میل مانه و رتہ درا نه فا سمت و و.

خودی پلو دخلکو په منځ کسی

کنسسی اور پیڈل کیڈی۔

یو څوان وروو دو کتھارو نه پورته

شواو خان یی لگ لوخ کو.

منو ته یی کتل چی په نشو یسی

سرو نه خو خول.

دالخه وايي ؟

—دابه پردي وی ؟

—نه. دامو خپل وطنوال دی خو:
فکرونه یی پردي دی، ذو قونه بھی
پردي دی،

خو شالی یی مو ڏ نه بیلی دی
سازونه یی بیل دی.

ذو میلستیا گانی بھی هم بیلی دی،

دا هغه اغیزه ناکی سندری نهوايی
چه دکونیوپه نا امید او سرگردانو
اند یبننو کی دارمان او امید
غوتی وغو پروی .

دهغه خپل سندر غاپری په زپه پوری
آوازونه وچو دکلی په ناولو گو خو
کی دناداری قصی ور په یادی گپری وای.
د»تور لیونی« دلو بو سپور می خو
هغه سپیخلی او دینتینی خپیکھی دی
چی دکندهوالو تیاری گوبھی رو بنانه
کوی او د بیوژلی غم او مايو سی خپی
پکی غور ځنگونه وهی.

خو دده سپور می ،
دنامتو هنرمند سپور می هغه سره
اوشنہ خراغو نهدي چی دمره پر منځ
په رنگینو خطو بریښی او اور یدونگی
یی رنگو نو پسی دا گاڻی.
دکلی دخلکو ستر گی د جکو غرو
په خوکو کی دسبو ڄمی لاره ځارله.

سپوړه مهی دتیاره مانیام نه دبر بنينا
زړی شیندل، خلک یو یو سره بیل شووه
او خپلو کورو ته رهان شوو د تورليو
نی یاد زړو نو کې ګو ته و ها۔
تورد لیونی به چیر ته وی ؟
ماشو مانو یو پل ته د تور لیو نو

دڙوند ڪپسی کولي :

خوار خوان و پلار یی نه در لود.
مور یی مره شوه. یوه خور یی وه.
اویو یی فدور و.

سر گردانه به گرخیدل چ—
گوندی چیری مز دوری و کری خود
خو کورونه و شیرل شو. گوم گوم
وخت چه برابر یله چیر ته به گوم
غیریانه واده کی به یی سندری ویلی
خو روپی به یی هموند لی خوپه هفته
به حاره نه گکده.

پرو سبن کال بی خورد لو بی مره شوه .

ایسته په ده غمونو زور کې لیونې
پې کې مخ پر غرو اورغۇ ورڭ شو.
ربىتىيا !

تود لیونی به چیزته وی.

دھیواد لرو غرو کی بہ ددھ غریں

انگازہ و کی ۔

قیارو باندو گی به دگوم مین په زره گی،

یا هسپی په تشنوو چو چگرو کسی
 دهاغه بهانده سیند دخپو هرره
 خاچکه به دده سندري یو سی.
 دنا کامه ژوند کیسی، دولس دسندر
 غاپری په خواره آواز کی.
 زما په هغرو سلام وايه
 چی دمانیم ډوډی داو بنکو سره خور ینه.
 شریفه شریف

دازما وطن داسی انقلاب

ای دازادی سیپیخلى او خلا ندەلمەرە .
ای طبیعت خوا خوبى مورى !
ای بىكلى سپو بىمى !
ای دنپى دبىلا بىلۇ ولسو نود
حقىقىت دىرىپ دشا عرانو دالىھام سر-
چىنى، اى بى شمىرە ستورۇھ، اى د
خەمكى پەناپا يە زېھ با ندى دردىدلو

دنگو او هسکوغر و نو ، ای سر غر انده
او خپا نده سیندو نو ، ای ځمکی
اوای شینکیه آسمانه ، واوره ، دشاعر
نوی تو کیدلی هیلی وا وره !

دهغه شاعر هیلی چی یو عمر یی
دخپل ولس اود نړی پر منځ باندی
د بیلا بیلو سپیپنو توره سرو اوژپرو
پر تو ولسو نو د خپلوا کی دهاند
او هڅو د بريو او ماتو ستا ینه او-
پېر نه کړي ده . تا سو ټول زما
خطاب واوری ! تاسو ته وایم !

هغه غمجنې شپې او فردخی دی یادی
دی چې مابه د استبداد توری تروېږمی
په زړه کې دیوی تنتی رناته د خپل
ولس او ملتو نو د آزادی شعرو نه
لیکل اود هغوي دهيلو او ارزو ګانو
ترانی به می بلل .

تاسو ته یاد دی هغه شپې چې مابه
کله خپل ولس ژپا وه کله به می
طبعیت د هغوي په دردو نو او سوز
ونویا ندی ژړاوه او کله به می خپانده
سمندرو نه د خپل شعر په اعجاز
سره ورته په غور ځنګونو راوستل .
کله به می دوریخو په تو فان خیزه
سیمه با ندی دخپل ویر څپلی ولس
دردونه خپاره کړل او وریخو به هم

ژپل. تاسو ته یادی دی هغه شپی چی ما
 به داسیرو ملتو نو په دردونو باندی
 ژپل او هغوي به می پال او بربی ته
 هخول ما به په هغه درندو او چو بو
 شپو کې کله له ویتلنا می شا عر
 سره ژپل کله به می فلسطینی زړه
 ور اولا لهانده شا عر ته غا په غږی
 د آزادی سند ری ویلی کله به می
 دانګولا د آزادی قو تو نو تر مینځه
 دخپلوا کې ترا نې بللى.
 اویو وخت به له بشر یت او سولی
 سره یوځای د بشر سو زنکو بتیمو
 خوکی ته راغلم.

اود تا ریخ ویر نې به ژپل بیابه
 می احساس «تیودورا کیس» له احساس
 پارو نکو نغمو کو الی هلتله به له
 «نرود» سره و پاریدم بیتره به راغلم
 اد تا ګور په مزار با ندی به می
 اوښکی له سو له غوښې تو نکی انسان
 سره تو یو لی.

هلتله د ملنګ جان مزار ته داجمل
 د اخلاص او عقیدت ګلان راو پل بیابه
 د مولانا مزار ته ولاهم اود نا ظم
 حکمت په انقلابی سندرو به می د

خان تسیل کاوه یا بهمی «امه سزر» سیتا یه.

هو کی! ای خلا نده طبیعته. تاته
بنیکاره ده چی ماد خپل ملت او
هلتو نود آزادی سندری و یلی دی اید
نپری انقلابی اولسونو! فاوری اید ددغور
ولسونو انقلابی شا عرانو تاسو ای
تور پو ستواں سپینو ای سرو، او
ای زیپو و شا عرا نو! را شی خپل
انقلابی سرو دو نه خپل دآزا دی
سند ری زما او لس اوند هفده تاریخی
انقلاب او له استبداد یخه زمادوطن
دخلخ صون په خاطر، زما و لس له بینده
له جیله او له اسار ته ندرانه کپری. زما
دولس دتیر کال میپر نی یا خوان
او تاریخی انقلاب نه یووا زی داچی
زما و لس له کپر او و نو ژغور لی بلکنی
دژوند دنو یو افقو نو په لوری روان
کپری دی. داولس د خپل جمهوری
انقلاب دیری را هیسپی په زغر دهد
انقلاب بری د آزادی او دورود ولی
دسو لی او برابری سند ری وا یه
او سن زماد و لس ویرو نو دور تیز
شوی، زما و لس له ماسره یو خای
دولس دشا عر سره جو خت او غبر-
اک حمامسی بولی، هفه حمامسی چی د

انقلاب دقهه مانانو په میرا نه او د
انقلاب دلاري شهيد خلمني (زرمته)
په ینو خپه بي شوي دي.
هوکي. اي شا عرانو! دازما وطن!
دامى انقلاب!

امين افغانپور

دزیارت پیوی

دجمعی مبار که شپه وه، خلق زیارت ته را تلل او شمع به یئی.
بلولی. حینو بله، خاورینو چیو-و
کی تیل اچول او چیوی به یئی لگو لی.
په زیارت کی چیری چیوی رو بنانه
شوي او خلق بیئر ته خپلو کورونو
ته لارل.

هئننە هېڭۈك پا تى نشوه او چىوى
تولىي دىزىارت پە ارىباپلى وي.زە چى
كۈر او كلى تە را غلەم پە كلى كى
دغىريبانو كورو نە تىارە وو. هەفوى
تىيل نە در لودە خكە پە تور تم كى
ناست وو.

خوڭ چى پە ئوا بېسى گر زىدە
تۇ لو دىزىارت چىوى ولگۇ لېي اود
خوارانو غر يىمانو لە حا لە ناخبەرە.
ھو! دغىر يىبا نو پە كورەرنو كېنى
تىيارە وە خكە چانە لىدل.

پە دوى با ندى يوازى د خدای
نەزەر او بىن.

ددوى چىوى دى، خدای لگۇي،
مۇزبە دىزىارت چىوى بلوو.

«الفت»

عشقیلد ۵

په ستر گو یېن خه نه لیدل مگر
دخدای کتاب ی تر خنگه واومسجد
تهراء غی ده هغه آسمانی کتاب په
تاخچه کینبود او پهلمانیخه ودریده
کله چی له عبا د تنه فارغ شواوله
مسجد نه روا نیده هغه کتاب پاته
شو اویو بل کتاب لاس ته ور غی.
دی پوند و کتاب یېن نه لیده او په

كتاب نه پوهيده ، مگر دير تهينگ يبي
پهغينز کي نيو لبي و .
ده ته دانه وه ملعو مه چه په
كتاب کي خدادي اود چا کتاب دي .
لهده سره تهينگه عقيده وهمگر پوهه
او بینا يبي ور سره نه وه .
ده دخداي دپاره دغه کتاب بشکلاوه
اولکه تعو يند (تاوين) له خان سره
بي گر زاوه .

«الفت»

ڙونڊی بتان

بوالهو سی: دادی بیا می ھوند.
فریب: خه بنہ غت سپری دی.
دارونی څلیدو نکی سر یعن گوره.
داغتہ صورت، داد متا نت کا نه
دالوی هیو نه، دالو یه سینه.
چا پلو سی: دده شپیلی اوازد.
انسا نانو ڙوند اداره کوی په زړه
کی یعن عجیب نور څلیږی.
دده د خو لی ساه د خار ویواو
انسانانو ڙو ند دی.

ذى دىپولو ميدانو نو بر يا لپىدى
ناپو هي: نو لاخه ته گوري. بشكى
يى كپه او سجده ور ته و كپه.
بوالهيو س: هو! با يد ورته په
زنگنو شم.

عقل .اه مه غو ليپه پور ته شه
و گوره ته چاته سجده گوي. داغىت
كوي تى ماغزه نلى دا خليلىو نكى
ستىر گى خە نە وينى، داشپىلى بى
غىزە دە.
داد مخ خلا د مجلسىمە ساز كمال
دى.

مه غو ليپه سىتا په مقدراتو كى
هېش لاس نلى خېل كارو نەدى بى
روح ته مه سپارە
پېخپەلە خېل خان مه غو لوه . خېل
كار په خېلە و كپه.

قضاقت: هو! جىك شە د عقل
غۇر دھقيقت غۇر دى پېخپەل انسانى
قوت دا بىت مات كپه او ناپوھ خلق
يى دېند گى خە خە ور غورە.
بوالهيو سى: بىنه وا يى دا بىت بىد
مات كېرم.

وجدان: ناپو هە دا بىت زما نى مات
كپى دى كە تە رېبىتىا بت ماتۇنلىكى
يى خېل شاوشوا و گوره چىر ژۇندى

بستان شته چې تا په رنګ رنګ جامو
غولوی پور ته شه دانسا نیت په
نامه همدا ژو ندی بتان ما ت کړه
اوپه هر چاپسی په پتیو ستر ګو مه
روانیزه.

زمانه: زه خاندم اووا قعات به

ګورم!!

(بینوا)

بازدنسی شاعر ان

بر تولت بر شت

نهما مس گری

یو گین یو تو شینه کو

بیو زلی

اسمان خپ دی
دپیاده رو پر غاپه
یو بیوز لی روان دی

• • •

دی خه گنه نه لری
هغه خان نهشی مې ولاي
هغه استو گنڅي نلری

هغه دسبی په شان په سپو کې
رېپندي،

هغه دچا درنئح سره شر يك نهدي

دی بى ملگرى دى،
سورى بوتونه بې په پېنبو دى،
هغه نازوغ گنا هگار دى،

اوخه گته نه لرى

هغه دېياده رو پر غاپه روان دى

اسمان خپ دى.

بر تو لىت بر شت

خېڭىر ان

دلته زاپه خېڭىران ودرېدل
اوېبى پا يه سىيند ته بې وكتل
وېي وېيل: دېير وخت نه دى پاتى
مۇز دېلام دىخنلىپى لەر يو
مۇز دگور پر غاپه ولاپ يو

• • •

هو! خېڭىر و ربىتىيا ويل
ھفوى مەھ شول

او ھلتە چى ھفوى ولاپوو
او س (بر شت) ولاپ دى
اود بى پا يه سىيند نىدارە كوى

بر تو لىت بر شت

لوگى

دسييند پر غاپه
ترو نو لاندي. يو گور گي دى
دموري نه يي لو گي خيزى
كه لو گي نه واي پور ته شوای
خو مره بهغم لپلى بنكا ريده
هفه سيند، ۋىنى اوھفه گور
بى تو لەت بىشت
- ۱۶۱ -

که موږ دتل لپا ره پاتی شوی وای

که موږ دتل لپا ره پاتی شوی وای
هر خه چې شته او بشتی به وای
هر کله چې موږ تل پا یېښت نه لرو
دیر شیبان دی چې نه اوپی
• • •

که موږ دتل لپاره پاتی شوی وای!

بر تو لت بر شت

-۱۶۲-

د زده کپری په ٿه تا ینه

زده کپهه!

دیر لو مرنی شیان
دهغو لپاره چی زده کپری وخت

راغلی دی
هیشکله ناو خته ندی.

الفبا زده کپهه!
دابسنده ندی خو

زده یهی کپهه!

مه پر ینده چی زپه شینسی دی کپری

په کار لاس پوری کپه
ته باید هر خه زده کپه
ته باید لار بنوو نه خپل لاس ته
راوپری

• • •

ای! له وطنه شپل شوی انسانه
زده کپه!
ای په کور کی نا سنتی بسیحه ای
په پخلی بو ختنی بسیحه زده کپه
ای په چیلو نو کی لوید لیه زده
کپه!

ای شپیتھه کلنھ سپر یه زده کپه
ته باید لار بنوو نه خپل لاس
ته راوپری

ای بی کوره زده کپه او بنسوونخی
ته درومه!

ای هغه چی لوری ٿورو لی یی
کتاب وا خله، دا پخپله و سله ده
ته باید لار بنوو نه خپل لاس
ته راوپری

• • •

ای ملگر یه! له پو بنتلو نه مه
شر مینه
مه پر یزده چی په زود دی منو-
نکھی کپه
ور پسی خغله

هغه يخه چي دى په خپله نديزده
کپري

په هغه نه پو هينزى
بيهه ته په خپله وشميره
خکه داشه يى چي با يد پيسى يى
وذرکپري
هرى گنهى باندى گوته كېنېزىدە
اووپو بىتە: داد خە دپارە
ته با يد لار بىوو نە لا سەن تە
راوپرى

بر تو لەت بر شت

خوک چی زده کړی کوي

لو مری می پر شګو باندی پیل و کړ
بیا می پر کر ګنهای باندی
او کله چی کر ګنده مانه شوه
بیا می پر هیڅ بنا نکړه .
او بیا دیر خله پر هنډه خه چې مخنی
ته می راغی
پرشکو اوو کر ګنهو

پر هر خه باندی می پیل و گرخو
مازده گبری و

داسی خلکو ته می لیکوسپاره
چی لری یی وغورخول .

او هغو لیکونو بیل ته راو په .

چی هیچ تمهمی نه درلوده .

او هغه وخت ڦ چی زده می گره .

انخور می ورکاوه چاپری عمل
نه کاوه

او چی انخور بیل ترااته پوهیدم

چی انخور سم نهڻ .

او پر سم انخور عمل شویدی .

بیا می هم زده گره .

پر هروننه په ناپرو و ختو کی خان
خورونکی دی .

خو ماتل ویل : یواخی مر گ دی
چی ماته هیچ شی نه رازده کوی

برتولت برشت

و یېر زه

دورخى د بىلتو ن زنگ و ھل
کېزى
رمه چىغى و ھى او پکاراد پە
مالخىر و نو روانە دە،
ستومانە بىزگر د كلى پەلور لا ز
وھى ،
او سن نېرى ماتە او تىيارى شېپى تە
سپارل كېزى

او س رو بنا نه طبیعی بشکلا په نظر
تنه راشنی.

تولی فضا چپتیا غوره کری،
یوا ئی حشری خپلی وزری خرخوی
او ستو مانه ستوری ځمکی ته
الا هو وا بی

دونو او پانو او د سوری دلا ندی
چیری چه پانی کو ته کو ته پرتی
دی ،

په هریو تنگ قبر کی یو یو پروت
دی ،

دلته د ساده کلیوا لونیکو نه په
ابدی خوب بیده دی.

د سار سا ۱ خیستونکی نسیم،
د پز کو خخه جوړ چپرو نه چه هوا یی
ښوروی .

د چر گ اذان او د نیکر آواز ،
د وی د خپلو لاندی بسترو خخه
نشی پورته کولای .

نور د دوی لپاره نغری نه تود پری
ددوی د مابنام ډوډی په خاطر
د کور میر منی څغلنده مصر و فه نه دی
ددوی درا ګر زیسو په وخت ما شومان
ددوی پښو ته مندی نو هی
چه د مچو اخیستو په سیالی د دوی
په پښو ور پورته شی .

لوتل ددوی لور ته تسليم شوی،
ددوی ایوی تل سر سخته ځمکه
ځیری کړی ،
خومره خوشحاله دوی په ځمکو
قولبی چلولی دی .
ددوی دسختو ګزا رونو دلاندی
ونو سرونه تیمت کړی .
مغور ددوی د ګټور زیار پوری
دخدنا حق نلري ،
ددوی کورنی خوشحالتیا او دژوند
پړ او نامعلومو،
غټان اجازه نلري چه دنفر ت په ځکه مسکا،
ددوی لنه او سا ده تاریخ واوری.
په دی خای کې داسی زپونه پر اته دی
چه یوو خت په دی زپونو کې دمینې او ربل و،
دلته داسې لاسونه پر اته دی چه
امپرا توری اداره ګولای شوو،
داسی سرونه چه نړی تهیې علم
استدلال او مینه ور ګولای شوو،
ا ما علم دوی دستر ګو دوړاندی
هله لویه پانه
چه دوختو نو علومو ځکه کړی پر انها یستله،
سپړی بدېختی ددوی مینه او
قهر ،
او ددوی مینه او توده رو حکنګل
کړی،

ددوی مثال دهفو سو چه غمو دی
چه دبعر په تل کی نا لید لی پراته دی،
یا هغه گل چه نا لیدلی و توکیری،
او خپله خوشبو یی دصرحا هوا ته
وسپاری

دی ساده کلیوا لو کی چه زپور
زپو نه یی درلود ،

شا ید چه دخپل کلی و پو کسی
ظامم په مخکی و درید لی وی
شاید چه خینه یی شهر تهملتان
(۱) پراته وی ،

یاهفه کرامول (۲) چه د خپل ولس
دوینو په تو یولونه وی تورن .
دلته هغود زمکنی په زنگون سرو -
نه اینبو دی ،

داسی څلی چه شهرت او عزت
یی نه پیژنی ،
علم دهفوی ساده زین یدنه نه ده
درج کپری ،

او . یواچه ستو نشو هغوي خبل

1— Milton

دانگلیسی نامتو شا عر دی

2— Cromwell

دانگلیستان دیاغی شوری مشرو

کپری و.

دوي دسخاوت لویه او سپیخلی
روح درلوده،

طبعیت ورته هرخه پر یمانه ور
کپری و،

خو هفوی ھولو ستو نزو ته یوه او بسکه ور کوله
هفوی له طبیعت خخه یو ننھی
اخیستی و- یو نبردی ملگری.

تھامس گری
دع امین ڦباپه

رخه

یو راز بهزه او س تاسو ته
خرگند کم
چی یو عمرمی زره کم پیش ساتلی:

زما په شاو خوا کم
دنوی زمانی یو هلکم دی
چی زه ور باندی رخه کوم دیره
چی شوک دی، خه نو میزی،
اوله کوم څای نه راغلی

نه پو هیزیم

زما سره آشنا که ګا ونډی دی

نه پو هیزیم

تش دغو مره پو هیزیم
چی چیر ته شا او خوا که یومنلی
هملکو دی

چی زه ور باندی رخه کوم چیره.
دی تینگ دی لکه غر هسی
چی کومه پریکره و کری خوکی بی نشی گر خو ای
زه هیشکله دده غر ندی تینگ نهوم
چی دی په خندا وینم هو سیزیم
چی زه په ور کنوب کی دو مره نه یم خنديده
چی دی راته په یاد شی زه شرمیزیم
چی دی زما نهوا ندی دی زده ته نه رسیزیم
دی نه تبستی له جنگه نه چاریزی
زه دو مره زپه و منه و م
دی توره ترو بمه کی خانله گر خی به ساراکی
خوزه به هره شبه په کور کی
ناست و م نازولی
و یستان می زمنیخ کری دریشی می اتو کری
دده لاسونه خیز دی شنه سپیره بی زنگونه
زما به سپین زنگون و به ورینموکی پیچلی
چی مابه کتاب پرا نست زر به
تنگ شوم
کوم سخت خای چی به راغی خنی
غلی تیریدمه
خودی چی کتاب وا خلی به لوسنلو
نه ستپ بزی

یومنخ به هم پری نه بردی نا
لوستلی

خه کلک دی خهربنیین دی خهسپیخلی
چن بدبی په منخ راشی لا تکره
شی لاغنیتلی
کوم خای که چی به ماقلم غوزار
که.

چی: «ورک یی که زهدا نشم
لیکلی»

دی وايی چی «ضرور به زه دالیکم»

اوچپل قلم راوا خلی

چی غوتیه خلا صه نشی کرای،
دی غوتیه غوشوی
خو زه یی چی خلاصه نشم کرای
نو نه یی شم غوشولی

چی دی یو خل مین شی نو مین
به پاته کیزی
خو زه به نن په مینه کی راگیر یم
سیا پنیمانه شوی تبنتید لی
زه هر خو مره چی خان مو سکی
کومه

اور خه به مو سکا کی پیومه
چی گوندی زیه په دی خبره صبر
کرم

چی «بر خی سره بیلی دی
سپری خود هر چا سره سیا لی نهشی کولی»

خو هر خومره که ڇان غلطاو مـه
په زرهه کي بنه پو هيرم
چي چير ته شا او خوا ڪي ڀومنلي
هلكي دـي

چي چـير مـانه تـکـه دـي
اوـچـير مـانه ڙـونـدي دـي
اوـدي چـي خـومـره لـاسـتـه رـاوـسـتـيـشـي
زـهـ هـوـ مـرهـ لـاـسـ تـهـ نـشـمـ رـاوـ سـتـلـي

Yugeni yevtushenko

يوـگـيـنـيـ يـوـ توـ شـينـنـگـوـ
دـجـنـيـدـ ڙـيـارـهـ

نوی شعر هغه اپتیا اوغوبنتنه ده چی بی په پیپریو پیپریو کی په پت چول وده کپری او دادی او سخان بنسکاره کوی)۱(.
خو دا خبره پدی مانانده چی نوی شعر گوندی له خپلی نوی بنه سره دشاعر پازه سرته رسوی . نوی جوله که له یوی خوانوی مضمون ته اپ دی له بلی خوا دشاعری چیری پخوانی غوبنتنی ته یعنی بنسکلاپالنی سرته رسول هم غواپری .

که شاعر ددوو پیپریو مخکی شاعر خبری په خپل نوی شعر کی یو خل بیا تکراروی نو نوی شاعرندی .
خو که دخپلو خلکو دغوبنتنوجبره او دخپلی زمانی پو بنتنه ددریو پیپریو مخکی شعر په شکل خرگندوی دنن شاعر دی اونوی ویونکی .
(دنوی شعر لومپر نی شرط) اپ دشاعر نوی درک او پوهه ده نننی شاعر ته نه بشابی چی دیوی پیپری مخکی شاعر دیو هی او درک په اندازه شعر ووایپی)۲(.

زمور دیو بنتنو مخه هغوشاعرانو ته ده چی دژ و زنانه له بهیر ، او ولس نه بیل ندی . او له خپلو هیلو او شعرو سره دخلک و یرگنو ته لار پیدا کوی .

که نه هسی خو چیر شا عرا نشته چی شعر د شاعری د مقام دلاس ته راوسنلوا لپاره وایی . او له هر تفمنی شعر ویلو سره دخپل مقام او خلکو ترمنج و این زیاتوی . او بیا بی چی زپه نه غواپری کیپری اونالوستنی خلک او سی ورشی .

حال دا چی خلک بی په نامه هم نه پیژنی ، خکه دی په بلی نپری کی او سیپری . هغه نپری چی ده خان او خوکسو ته جو په کپری او دژ و ند یو په درد نه لگی او . لو ستو نکی یسی هم هماگه دگو تو شمیر کسان دی چی دنوم خپرول بی لویله هیله ده .

۱) (۲) ویژه هنر شاعری - مصطفی رحیمی .

سار تر زمور دزماني شاعروايی :

(که ليکوال غواپي لوستونکي يي عام خلک وي باید دهير و خلکويه
پله کي و دريري هفه دا چي ددوه مليارد و بزي خلکو په پله کي .) (۱)
له البر کا مو نه چا پوبنتنه و کره چي :
- هنر مند خه کولاي شي ?

ده وویل : له هنر مند نهادا هيله نه کيزي چي دمرستو نونو
په باب خه وليکي او نه دا هيله چي دنورو دکراو او رنځ په مقابل کي
چپ کښيني . زه په سره سينه و يلائي شم چي مون ده هنر مند په نامه
يي ولی ونه لرو . يو ماشوم خبيښل کيزي یاواڙل کيزي دخبيښيا گررو
خوريدلی مريان چي نپري پري ڏکه ده . دا ټول ده ټول ده ځخه چي خبری
کولاي شي غواپي چي خپلی خبری ده ټول ده چوپتیا سره په يوه مزی
و پري .) (۲)

او زمور خبره له هفوشا را نو سره ده چي ژوند يي ده همدي هيلو
دتر سره گو لو لپاره خار کپيدی .
او زمور دعوا زمور غوبنتنه او زمور هيله د ژوند دنوی کولو خبره
ده او ڪار مو له ژوند يو سره دي .

له هفو کسانو سره چي دژوند دعوا و رته په منځ کي پرته ده ، د هفو
زر گونو انسانانو دعوا چي ژوندي په همدي نپري کي له مرگ سره
منګولي لکوي .

دا دعوا زمور دقولني ديسوها اکتریت دعوا ده . ده هماغه اکثر یت چي
دژوند خر خونه چور لوی .

دا غوبنتنه مور دېټو واقعيت نو خر گند و لو ته لمسوي . دزپو نو
دغه ټو راسپه لو ته او په پاي کي زمور دخلکو دا گنريت دهيلود گلنو
غوره ولو ته .

دا انساني دعوا او بشري غوبنتنه زمور په وړاندی پرته ده او

(۲-۱) هنر مند وزمان او - ڇانپل سار تر .

- ف -

دھیلی او اميد خواته مو پرمخیا بی .

پردي لاره که مرگ هم را باندی راشی تیارو ته دنبخیدو مرگ ندی
بلکه دیوی رو بنانی ھیوی مه کیدل دی چی نور لاروی به بی په رهنا کی
لار و پیژنی .

کنه نو :

چی ژوند دیوه انسانی غوبنتنی ترسره کول او یوی بشری هیلی ته
رسپیدل نه وی ، اویوه انسانی اوولسی هدف ته درسیدل لار نه وی
ھغه ژوند ندی .

له همدی هدفمنو انسانانو خخه یو وايی :

(موب په حقیقت کی په هماغه شیبہ چی خه موله لاسه نه کیزی
مپه یو ..) (۱)

دهمدغو هيلو په بهير کسی دیوه نوی او نننی شاعر پیغام چی
زموب دزمانی پیغام هم دی را خلو :

(هغه خه چی موب یي باید په ترسره کولو لاس پوری کپورا تلونکی
د .

ھغه نز دی راتلونکی چی زموب له دورانه په سختی سره پیژنل
کیزی خکه هر دوران دهر انسان په خیر تر هر خه مخکی یوه راتلونکی
لری . او هغه دا چی دھغه دورا نورخنی کارونه، هشی او ههاند و نه
لوبو چیری او بددی نقشی، انقلا بونه، جگری او دا هیلی چی خه وخت به
چگره پای ته ورسی .

خنگه باید هیواد نوی سازمان و مومی ؟ دولسو نو اهیکی باید
خرنگه وی ؟

تولنیز اصلا حات به خهوي ؟ کوم او بنتون په مخکی لرو که نه ؟
او که یي لرو خه راز به وی ؟

(۱) هنر مند و زمان او - ژان پل سارتر .

-ح-

موبن به دا راتلو نکي خپله کرو . موبن هیخکله نه غواړو بل
راز راتلونکی ولرو .

هو بچی خه لیکو هغه د خپل دوزان لپاره لیکو . موبن نه غواړو
چی درا تلو نکو په ستر گو کی خپله دنیا و خیړو یئکله دا په خپله
ددی نړی دور کا ټی وسیله ۵۵ .

موبن له خاورینو ستر گو ، رښتینې ستر گو اوزنه پتیډو نکو ستر گو سره
دانېری خارو ، موبن دا هیله نلرو چی ددی دعوا په ورو سنتی په او کی
بریالی شو او له هغه ویاپ سره موچې تر هړینې وروسته به راپه
برخه شی خه ټکار نشته .

په همدي په او او دژوند په همدي دوره کي باید زموږ دعواد انسان
په زیان یا ګټه فیصله وموږی .

پدی توګه موبن له ځانګړ نې (فردیت) سره دمقا بای او د خپل
دوزان له نښه کو لو سره ابديت (تلوالی) ته رسپرو .

موبن دليکوالی زیار ددی لپاره په سو چی له دی سیما سی او ټولنیزو
شخو نه ابدی ارزښتونه راو باسو او درویعی پیز نو .

خودا دعوا به نه کوو چسی دا ارزښتو نه به تل تر تله ژوندی دی . دا
ارزښتونه تر خپل او سنی چو کات بهر خه ګټه نه لري .

موبن په لوړ آواز وايو چې :

بشر مطلق دی . خو مطلق په خپله زمانه کي ، پخپل چا پیړ یال
کي او د خاورینې ځمکۍ پر مخ هغه څه چی مطلق دی ، هغه شی چی زر
کلن تاریخ یې له منځه و پای نشي ، هغه دا پریکړه اودا هوړ دی .
نه بد لیدو نکي پر یکړه ۵ ، بسی ساری فیصله . په بله مانا هغه پر-
یکړه چې بشر یې پدی شیبې کي د همدي حالاتو په باب کوي .

- ط -

لە

گىدە	عنوان	لىكوال	مۇخ
۱	شعر يوهەپىرە...	مصطفى دەيمى	۱
۲	خلىدېتى	گلپاچا الەت	۷
۳	دخلخو سندرى	حبيب الله رفيع	۹
۴	جوالى تە	سېپتا	۱۱
۵	اوېدە لار	سېپتا	۱۳
۶	چىلۇ ولۇشى	بىارو	۱۵
۷	سېلانى بىزىر	سېپتا	۱۷
۸	پلى	سېپتا	۲۰
۹	دكارىيگەر زېبرۇي	بىنۋا	۲۲

مُخ	ليکوال	عنوان	گنہ
۳۵	عبدالباری جهانی	بودا	۱۰
۳۶	زيار	يانغی خسی	۱۱
۳۷	اجمل ختک	شاعر او جنتک	۱۲
۳۸	زيار	جيہ	۱۳
۳۹	زيار	توره او تجاع	۱۴
۴۰	پیوند	غم او خوشحالی	۱۵
۴۱	جنید	واوره	۱۶
۴۲	ربيع	کلی	۱۷
۴۳	سپنتا	کیپنڈی	۱۸
۴۴	ربيع	کودنی	۱۹
۴۵	پیوند	پنخه او میرہ	۲۰
۴۶	سپنتا	دبخشی ڦها	۲۱
۴۷	شپون	ڪاونهي ته	۲۲
۴۸	پیوند	اصلی لور	۲۳
۴۹	پیوند	زدھ ۴۴	۲۴
۵۰	جنید	ای د دردونو د... د	۲۵
۵۱	شپون	پهشاعر ڙها	۲۶
۵۲	جنید	ڙه پیغله دلخونو سر درویم	۲۷

عنوان	لیکوال	م叙	گنہ
خپ خادر	بسارو	٦٤	٢٨
دمانارنگ	الفت	٦٧	٢٩
لمر خرک	زيار	٦٨	٣٠
دادبديت مسافر	فاراني	٧٠	٣١
دعقاب خوب	فاراني	٧٢	٣٢
تینگار	زيار	٧٦	٣٣
زماؤلسه زمانفسه	عبدالباري جهاني	٧٧	٣٤
دپسرلی سندره	اجمل ختک	٨٠	٣٥
دغه زما غيوراولسدي	عبدالباري جهاني	٨٤	٣٦
تمانشی ورگولاي	جنيد	٩١	٣٧
ملکرو	اجمل	٩٥	٣٨
فریاد	اجمل	٩٨	٣٩
دوھمہ برخه:			
دپېښتو ادبی نشر	شپون	١٠١	٤٠
زوب فکر	الفت	١١٨	٤١
زه لیونی یم کهدي	بینوا	١٢٠	٤٢
لادوی	الفت	١٢٢	٤٣
دېسمخی یاران	شپون	١٢٤	٤٤

گنہے	عنوان	لیکوال	مخ
٤٥	دھیلو بھیر	شریفہ شریف	۱۳۰
٤٦	پرخولہ می لاس نیسہ	بینوا	۱۳۶
٤٧	دولس سندر غاپری	شریفہ شریف	۱۳۹
٤٨	داز ماوطن دامی انقلاب	امین افغانپور	۱۴۶
٤٩	دزیارت ڈیوی	الفت	۱۵۱
٥٠	عقیدہ	الفت	۱۵۳
٥١	ڈوندی بتان	بینوا	۱۵۵
٥٢	باندنه شاعران	بر تولد برشت	۱۵۹
٥٣	باندنه شاعران	تمامس گری	۱۶۸
٥٤	باندنه شاعران	یو گینی یوتو شینکو	۱۷۳

تیر به شی کلونه مگر نه بهشی
زما دغه رنگینی ترانی هیری
محو به شی گور زما
هر به نشی اور زما
تل به زه غریزمه شعرونو کی لسه
کام سره
داد بیدر دی او ناپو هی خپی
زما هنر او مینه غر قوی نشی